

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

Кафедра фінансів, банківської і страхової справи

Затверджую:

Директор ННІМЕФ

“ ___ ” _____ 2019р.

Схвалено на засіданні кафедри фінансів,

банківської і страхової справи

Протокол № ___ від “ ___ ” 2019р.

Завідувач кафедри _____ О.І. Дацій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Статус дисципліни: обов'язкова професійної підготовки

Освітньо-професійна програма вищої освіти галузі знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 073 Менеджмент

Спеціалізація: Управління бізнесом

Форма навчання: денна Курс 3

Семестр: п'ятий

Обсяг в кредитах ЄКТС/Всього годин: 5/150 за навчальним планом (від січень 2017р.):

- лекції(Л) 40
- семінарські (С) 34
- практичні заняття (ПЗ) _____
- лабораторні заняття (ЛЗ) _____
- самостійна робота студентів (СРС) 76

Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми дисципліни "Економіка та фінанси підприємств", підготовленої доцентом Тімко Н.І. та затвердженої на засіданні кафедри фінансів та кредиту (протокол № 8 від 28.04.2016 р.).

Розробник робочої програми навчальної дисципліни: доц. Тімко Н.І.

Київ МАУП

Мета вивчення навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Економіка і фінанси підприємства» є економічні, організаційні та правові аспекти виробничої та фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Навчальна дисципліна "Економіка і фінанси підприємств" входить до програм фахової підготовки слухачів Міжрегіональної Академії управління персоналом освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” денної та заочної форм навчання напряму „Менеджмент і адміністрування” та спрямована на вивчення майбутніми фахівцями комплексу питань господарської та фінансової діяльності підприємства, як основної структурної ланки суспільного виробництва.

Мета вивчення дисципліни – вивчення теоретико-методологічних і практичних питань аналізу діяльності підприємства; надання студентам теоретичних знань та практичних навичок щодо організації функціонування підприємства для забезпечення ефективності виробничо-комерційної діяльності; сформувати навички використання конкретних форм і методів управління, принципів формування та використання виробничого і фінансового потенціалу підприємства.

Поставлена мета реалізується через наступні *завдання*:

- ✓ ознайомлення з процесом створення та реструктуризації підприємства;
- ✓ вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємства;
- ✓ опанування основних методів розрахунку ефективності використання майнових, трудових та фінансових ресурсів підприємств;
- ✓ розкриття шляхів формування конкурентоспроможності підприємства;
- ✓ опанування сучасними методами управління підприємством;
- ✓ отримання практичних навичок з визначення вартості капіталу та потреб підприємства у капіталі тощо.

В програму вивчення курсу закладено широкий спектр кількісних розрахунків, які студенти мають виконувати в процесі навчання.

Статус дисципліни – обов'язкова професійної підготовки.

Місце навчальної дисципліни освітній програмі. Наукову і методичну основу вивчення дисципліни становлять загальна економічна теорія, вища математика, гроші та кредит, фінанси, бухгалтерський облік. Дисципліна поглиблює та конкретизує знання, набуті студентами в результаті вивчення курсу «Мікроекономіка», „Фінанси, гроші та кредит”, „Фінанси”. „Бухгалтерський облік” та передусє вивченню дисципліни „Управління персоналом”, „Інвестиційний менеджмент”.

Компетентності та програмні результати навчання.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування компетентності та відповідних їм вмінь, якими мають володіти випускники напряму підготовки „Управління і адміністрування” освітнього рівня „бакалавр” після вивчення навчальної дисципліни "Економіка та фінанси підприємств":

Загальні (універсальні) *компетентності, які забезпечуються:*

- здатність до аналізу та синтезу із використанням логічних аргументів та доказаних фактів;
- набуття гнучкості мислення, відкритого для застосування набутих економічних знань для
- вирішення стратегічних та поточних завдань економічного розвитку підприємства, а також для застосування набутих економічних знань у повсякденному житті;
- здатність виконувати роботу в команді, включаючи здатність взаємодії із колегами та виконання обов’язкової роботи в установлені терміни;
- здатність ефективно спілкуватися, надавати складну комплексну інформацію у стислій формі усно та/або письмово із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та відповідною діловою мовою у тому числі іноземною;
- здатність спілкуватися із неспеціалістами, включаючи формування навичок до викладання;
- соціальної відповідальності професійної діяльності та етичних зобов’язань з точки зору професійної етики.

Спеціальні (фахові) *компетентності, які забезпечуються:*

- розуміння здійснення фінансових операцій за допомогою надбаних знань та відповідних спеціальних методів;
- здатність оцінити фінансовий стан підприємства та окремих його складових (майнового стану, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, фінансових результатів діяльності тощо), знайти проблеми та фінансово обґрунтувати шляхи їх вирішення.
- здатність зрозуміти та уміло застосувати економіко-математичні методи, які використовуються в сфері обґрунтування фінансових рішень;
- здатність моделювати, прогнозувати та планувати фінансову діяльність суб’єктів господарювання, а також описувати, аналізувати та критично оцінювати експериментальні дані.
- здатність розв’язувати широке коло проблем та задач шляхом використання професійно-профільованих знань й практичних навичок з фундаментальних дисциплін в процесах управління фінансово-господарською діяльністю підприємств, застосування прикладних методик аналізу фінансових процесів, використовуючи сучасні методи системного наукового аналізу;
- здатність застосовувати в науково-фінансовій роботі необхідні комп’ютерні програмні продукти;

- здатність пояснити широкий діапазон фінансових процесів, які відбуваються на підприємстві та в країні;

- здатність до подальшого навчання, виявлення проблем та визначення шляхів їх вирішення у фінансовій діяльності підприємств.

Передумови для вивчення дисципліни

Методична основа дисципліни “Економіка та фінанси підприємств” своєю основою має сучасні економічні теорії та концепції управління економікою та фінансами підприємницьких структур, досвід з теорії та практики функціонування суб’єктів господарювання, розробки провідних вчених, які адаптовані до реальних умов розвитку національної економіки.

Очікувані результати навчання:

- здатність продемонструвати знання та розуміння до визначення реальних потреб у фінансових ресурсах для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності підприємства;
- здатність продемонструвати знання щодо обґрунтування інвестиційної діяльності підприємств та прогнозування економічних наслідків інвестиційних рішень, оптимізації інвестиційної діяльності підприємства;
- здатність до формування ефективних джерел фінансування витрат; здійснення контролю за ходом всіх стадій планування витрат;
- спроможність до фінансового планування виручки від реалізації продукції; встановлення ціни на продукцію (роботи, послуги);
- здатність продемонструвати знання та розуміння на базовому рівні основ формування, розподілу і використання прибутку підприємства;
- здійснення аналізу показників фінансових результатів і рентабельності діяльності підприємства, діагностики фінансового стану підприємства;
- здатність продемонструвати знання та розуміння фінансового контролю за відносинами підприємства з комерційними банками щодо відкриття рахунків, здійснення їх розрахунково-касового обслуговування, відкриття депозитів і отримання кредитів;
- здатність продемонструвати знання та розуміння на базовому рівні основ запобігання банкрутству підприємств;
- оволодіння робочими навичками працювати самостійно або в групі (практичні роботи, включаючи навички лідерства при їх виконанні), уміння отримати результат в рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та у неможливлення плагіату;

Критерії оцінювання результатів навчання

Підсумковий контроль знань студентів формується на підставі сумарного рейтингу, що включає рейтингові оцінки під час поточного контролю та рейтингову оцінку на екзамені (заліку). Згідно критеріям оцінки знань студентів за сумарним рейтингом (табл. 1) виставляється екзаменаційна оцінка.

Таблиця 1

Критерії оцінки знань студентів за сумарним рейтингом

Якісна характеристика	Кількість балів	Рейтингова оцінка	Додаткові умови
Відмінно	90-100 балів	A	
Дуже добре	82-89 балів	B	
Добре	75-81 бал	C	
Задовільно	68-74 бали	D	
Достатньо, задовільно	60-67 балів	E	
Незадовільно	35-59 балів	EX,	можливість повторного складання
Незадовільно	1-34 бали	F	повторне вивчення*

*У останньому випадку відповідно до «Положення про систему тріступеневого контролю знань студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом» студенту рекомендується повторне слухання курсу.

Може передбачатися оцінювання за співвідношенням 85:15. В цьому випадку на залік/екзамен відводиться 15 балів (1-5 за відповідь на кожне з трьох питань екзаменаційного білету) або тестові чи інші залікові завдання.

Максимальна сума балів (поточна рейтингова + підсумкова екзаменаційна) складає 100 балів, а мінімальна сума балів по поточному контролю – 60 балів (допуск до здійснення підсумкового контролю знань).

Рекомендована шкала балів оцінювання поточного та підсумкового контролю наведено нижче в табл.2.

Таблиця 2

Розподіл балів за якими оцінюються різні види робіт

Бали за модуль	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									Разом (мін)	Разом (макс)	Іспит	Усього
	20-30						40-55												
Теми/типи контролю	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T6	T7	T8	T9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14					
ПК	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	25			
РТ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	20			
М						10								10	10	20			
ІР	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	20			

Тип контролю:

ПК – поточний контроль (відповіді на семінарах, доповнення)

РТ – розв'язок задач/ тестування

М – модульна контрольна робота

ІР – індивідуальна робота

Засоби діагностики результатів навчання

Контроль є невід'ємною складовою навчання страхуванню і проводиться з метою оцінки навчальних досягнень студентів в оволодінні страхуванням згідно з визначеним чинною програмою рівнем досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання.

Система контролю має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості навичок і вмінь механізмів страхування. Вона характеризується зв'язністю і зростаючою складністю, і включає поточний і підсумковий види контролю.

Цілі та зміст різних видів контролю мають відповідати цілям, завданням та змісту навчання. Порядок нарахування балів і виставлення оцінок під час виконання студентами контрольних завдань зумовлюється обраним видом контролю і повинен бути зручним і практичним. Результати контролю виступають показниками успішності студентів, які можна співвідносити з очікуваними навчальними досягненнями в оволодінні страхуванням.

Поточний контроль реалізується на практичних заняттях шляхом усного опитування, перевірки конспектів, виконанням тестів і контрольних робіт, різновидів самостійної роботи, зокрема написання рефератів, творчих завдань тощо.

Завдання для проведення поточного контролю розробляються викладачами з урахуванням особливостей навчання страхуванню на відповідному курсі.

Метою підсумкового контролю, що проводиться наприкінці відповідного семестру, є визначення рівня володіння студентами засобами страхування відповідно до рейтингової системи оцінювання знань, яка додається до робочої програми навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту/заліку, який складається письмово. Залік проводиться у формі відповідей комбінованого тесту, який включає наступні різновиди роботи – теоретичні визначення та розрахункові завдання.

Програма навчальної дисципліни

Таблиця 3

Структура навчальної дисципліни

№	Курс <u>3</u> Семестр <u>5</u> Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин у семестрі <u>150</u> Назва змістового модуля та теми	Кількість годин, з них:					фор-ма конт-ролю	При міт- ка
		лек- ції (Л)	семі нар. зан. (СЗ)	практ., лаб. зан. (ПЗ, ЛЗ)	інд- конс. роб. (ІКР)	сам. роб. студ. (СРС)		
Змістовий модуль 1. Організація економіки підприємства								
1.	Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства	2	2			4	У,СР	
2.	Структура підприємства, планування та управління діяльністю	4	2			4	У,СР	
3.	Діяльність підприємства у ринковому середовищі	2	2			4	У, СР	
4.	Продукція підприємства	2	4			4	У, СР	
5.	Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства	2	2			6	У, СР	
6.	Трудові ресурси підприємства	2	2			6	У, ПК, СР, Т	
Змістовий модуль 2. Організація фінансів підприємств								
7.	Структура фінансів підприємства. Фінансові ресурси підприємства	4	2			6	У,СР	
8.	Майнові ресурси (активи) підприємства	4	2			6	У,СР	
9.	Організація грошових розрахунків підприємств.	2	2			4	У,СР	
10.	Формування і розподіл прибутку	4	2			6	У,СР	
11.	Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства	2	2			6	У,СР	
12.	Оподаткування підприємств	2	2			6	Т, СР	
13.	Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства	4	4			8	У, ПК, СР,КР	
14.	Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	4	4			6	У,ПК, Т	
	Всього годин: 150	40	34			76		

Форми контролю є: усне опитування (У); контрольні роботи (КР); перевірка конспектів (ПК); перевірка завдань для самостійної роботи (СР); тестування (Т).

Зміст дисципліни за змістовними модулями

Дисципліна складається з *двох* основних модулів.

Змістовий модуль 1. „Організація економіки підприємства” охоплює питання вибору організаційно-правової форми підприємства та етапів його створення, побудову структуру підприємства та планування і управління його діяльністю щодо визначення виробничої потужності, випуску продукції, реалізації виробничої програми, трудових ресурсів підприємства. Окрема увага приділена особливостям діяльності підприємства у ринковому середовищі з урахуванням макроекономічних умов та наявності конкурентів.

Засвоєння першого модуля „Організація економіки підприємства”, що охоплює теми 1-6, передбачає формування системного сприйняття підприємства як самостійного суб’єкта господарювання та місця господарської одиниці в цілісній системі економіки та фінансів держави; розуміння принципів його функціонування, завдань, структурної побудови. Оволодіння першим модулем спрямовано на формування

знання:

- структури побудови підприємства;
- порядку реєстрації підприємства;
- принципів управління підприємством;
- загальних та специфічних функцій менеджменту;
- методів управління підприємством.

вміння:

- визначати оптимальну організаційно-правову форму створення підприємства;
- визначати та діагностувати вартісні показники виробництва та реалізації продукції;
- обґрунтовувати потребу щодо виробничих потужностей підприємства;
- обґрунтовувати необхідний обсяг виробництва продукції підприємства;
- визначати потребу у трудових ресурсах підприємства та планову чисельність працівників.

навички:

- аналізувати чинники макроекономічного середовища діяльності підприємства;
- планувати обсягу реалізації продукції, необхідного обсягу виробництва;
- кількісної та якісної оцінки показників, що характеризують потребу підприємства у виробничих потужностях, трудових ресурсах;
- проводити порівняльного аналізу планових та фактичних показників, оцінку показників в динаміці;

- планувати можливого обсягу реалізації, необхідного обсягу виробництва та рівня його забезпеченості виробничими потужностями.

Ключові поняття модулю: підприємство; організаційно-правова форма підприємства; господарські товариства: товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повні, командитні товариства; акціонерні товариства (приватні та публічні); статут та установчий договір; типи виробничої структури; функції менеджменту; принципи управління підприємством; економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні методи управління; типи організаційних структур управління; виробнича програма; продуктивність праці; трудомісткість; категорії працівників; системами оплати праці.

Змістовий модуль 2 "Організація фінансів підприємств" розкриває зміст, структуру та функції фінансів підприємства та особливостей організації фінансової діяльності. Модуль охоплює питання пов'язані з формуванням фінансових та майнових ресурсів (активів) підприємства, особливості організації грошових розрахунків підприємств, формуванням і розподілом прибутку, оподаткуванням підприємства. Особлива увага приділена оцінці фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства.

Засвоєння модуля 2 "Організація фінансів підприємств", що охоплює теми 7-14, передбачає формування цілісного розуміння фінансової діяльності підприємства, особливостей формування фондів та управління грошовими потоками.

Оволодіння другим модулем спрямовано на формування

знання:

- структури фінансів підприємств;
- характеристик джерел формування фінансових ресурсів підприємства;
- особливостей організації та вибору форм грошових розрахунків підприємств;
- умов оподаткування підприємств;
- основних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства.

вміння:

- визначати оптимальні джерела фінансування підприємства;
- обирати оптимальну форму розрахунків;
- структурувати бізнес-план підприємства;
- проводити обґрунтування ефективності інвестиційних заходів;
- визначати напрями розподілу прибутку;
- проводити оцінку фінансово-економічного стану підприємства;
- оцінювати рівень фінансово-економічної безпеки підприємства.

навички:

- складати бізнес-план підприємства;

- проводити розрахунки основних показників, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства;
- здійснювати комплексну оцінку фінансово-економічного стану підприємства.

Ключові поняття модулю: грошові фонди, фінансові ресурси, фінансова діяльність, форми і види кредитів, кредитоспроможність, товарний кредит, вартість капіталу, фінансовий важіль, основні засоби, амортизація і знос основних фондів, капітальні вкладення, оборотні кошти, способи і форми розрахунків, виручка від реалізації продукції, грошові потоки підприємств, прибуток, цінова політика підприємства, собівартість, рентабельність, податок на додану вартість, акцизний збір та його економічна сутність, податок на прибуток підприємств, його економічна сутність, єдиний соціальний внесок, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, фінансова санація підприємств, банкрутство, програма фінансової санації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організація економіки підприємства

Тема 1. Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства

Підприємництво. Поняття та класифікація. Правові аспекти діяльності підприємства і товариства. Договірна основа діяльності підприємства.

Цілі і завдання створення підприємства. Підприємство як господарська система і форма реалізації підприємництва. Класифікація підприємств: за сферами діяльності, за формами власності, за кількістю працюючих, за юридичним статусом та формами господарювання. Об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань у сучасних умовах. Господарські товариства: товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повні, командитні товариства, акціонерні товариства (приватні та публічні).

Правове забезпечення діяльності підприємницьких структур. Порядок створення нового підприємства. Техніко-економічне обґрунтування та розробка бізнес-плану. Визначення складу засновників підприємства. Розробка засновницьких документів. Статут та установчий договір. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Послідовність кроків щодо реєстрації підприємства в місцевих органах влади та інших контролюючих організаціях. Стадії розвитку підприємницької фірми.

Рекомендовані джерела інформації [1; 3; 4; 10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Тема 2. Структура підприємства, планування та управління діяльністю

Структура підприємства. Поняття і вплив структури підприємства на ефективність його функціонування. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають виробничу структуру. Типи виробничої структури. Характеристика загальної структури підприємства.

Розвиток менеджменту як науки. Загальне поняття про управління підприємством. Підприємець-власник і підприємець-менеджер. Значення управління в підприємницькій діяльності. Загальні та специфічні функції менеджменту. Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління підприємством. Принципи управління підприємством. Поняття про методи управління. Переваги та недоліки економічних, організаційно-розпорядчих (адміністративних) та соціально-психологічних методів управління. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління, їх переваги та недоліки. Вибір ефективної організаційної структури управління.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 3. Діяльність підприємства у ринковому середовищі

Формування підприємницького середовища. Зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства. Макро- та мікросередовище. Вплив природних, демографічних, науково-технічних, економічних, екологічних, політичних й міжнародних чинників на діяльність підприємства. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства. Споживачі та контактні аудиторії.

Внутрішнє середовище функціонування підприємства. Виробнича та соціальна діяльність підприємства.

Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством. Складові маркетингового комплексу підприємства. Маркетингові дослідження ринкового середовища.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 4. Продукція підприємства

Характеристика продукції (робіт, послуг). Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг).

Визначення та діагностика вартісних показників виробництва. Аналіз динаміки вартісних показників виробництва та реалізації продукції.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 5 Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства

Аналіз показників виробничої програми підприємства. Розрахунок рівня виконання планового завдання. Обґрунтування необхідного обсягу виробництва продукції підприємства.

Планування можливого обсягу реалізації, необхідного обсягу виробництва та рівня його забезпеченості виробничими потужностями.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Тема 6. Трудові ресурси підприємства

Поділ персоналу підприємства за категоріями працівників. Визначення чисельності працівників. Аналіз динаміки складу та структури персоналу підприємства та оцінювання впливу зміни чисельності персоналу на зміну валової продукції.

Економічна сутність оплати праці. Форми оплати праці.

Продуктивність праці. Трудомісткість, виробіток.

Баланс робочого часу. Нормування праці.

Визначення облікової чисельності працівників. Визначення планової чисельності працівників за нормою їх виробітку. Визначення планової чисельності працівників на основі нормативної трудомісткості виробництва продукції. Визначення планової чисельності допоміжних виробників за нормами обслуговування. Визначення потреби у персоналі підприємства.

Визначення заробітної плати за різними системами оплати праці.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація фінансів підприємства.

Тема 7. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємства.

Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування ресурсів. Основні принципи організації фінансів підприємств в умовах ринку. Поняття фінансової діяльності підприємств і її організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах. Управління фінансами підприємств.

Аналіз обсягу та структури капіталу підприємства.

Оцінювання ефективності використання позичкового капіталу підприємства. Форми і види кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.

Банківський кредит – основна форма залучення підприємствами позичкових коштів. Класифікація кредитів залежно від строків, об'єктів кредитування. Принципи кредитування. Визначення потреб в кредитах.. Кредитоспроможність підприємства та її показники. Вибір банку кредитора.

Позичкові рахунки. Позичковий процент, критерії його диференціації і джерела сплати. Залучення банками тимчасово вільних коштів підприємств.

Товарний кредит, умови його отримання та погашення .

Оцінювання вартості капіталу по окремих елементах та розрахунок середньозваженої вартості. Оцінювання вартості власного капіталу, залученого за рахунок акцій.

Оцінювання ефекту фінансового важеля. Обґрунтування оптимального варіанта фінансування підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 8. Майнові ресурси (активи) підприємства

Фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Склад і структура основних фондів підприємства. Показники стану та ефективності використання основних фондів.

Підходи до оцінки стану та ефективності використання основних фондів. Амортизація і знос основних фондів. Методи амортизації основних фондів. Формування і використання амортизаційного фонду як джерела відтворення основних фондів. Інші джерела фінансування відтворення основних фондів.

Обґрунтування потреби в прирості основних засобів підприємства.

Капітальні вкладення підприємств, методи і джерела їх фінансового забезпечення.

Оборотні кошти та їх організація на підприємстві. Суть оборотних коштів, основи їх організації. Склад і структура оборотних коштів підприємства, їх значення в забезпеченні кругообігу капіталу підприємства. Класифікація і принципи організації оборотних коштів.

Методи визначення потреби в оборотних коштах. Метод прямого обчислення потреби в оборотних коштах і сфери його застосування.

Поняття норм і нормативів оборотних коштів. Економічний метод обчислення потреби в оборотних коштах. Нормування оборотних коштів по виробничим запасам і МШП. Нормування оборотних коштів по незавершеному виробництву і витратам майбутніх періодів. Порядок нормування оборотних коштів по готовим виробам на складі. Обґрунтування потреби підприємства у виробничих запасах.

Структура джерел формування оборотних коштів підприємства: власні, позичені та залучені джерела.

Показники ефективності використання оборотних коштів, їх стану. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 9. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку. Порядок відкриття в банку поточних рахунків в національній, іноземній валюті та інших рахунків. Напрямки використання коштів з поточних рахунків.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірингові

розрахунки. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфери їх застосування.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення нормальної господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій за розрахунками. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 10. Формування і розподіл прибутку

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг – основний вид грошових надходжень підприємств. Грошові потоки підприємств. Внутрішні та зовнішні грошові потоки. Фактори, які впливають на величину виручки від реалізації продукції. Особливості формування доходу від реалізації на підприємствах окремих галузей економіки. Методи прогнозування та планування виручки від реалізації. Розподіл грошових надходжень. Валовий дохід. Валові витрати. Чистий дохід.

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.

Види цін на продукцію підприємств. Структура ціни. Цінова політика підприємства.

Валовий прибуток. Фактори, які впливають на формування валового прибутку. Формування собівартості реалізованої продукції та її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Визначення прибутку від операційної та звичайної діяльності підприємства до оподаткування та після нього.

Методи розрахунку прибутку. Прогнозування і планування прибутку підприємства.

Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку.

Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства.

Основні задачі й методи операційного C-V-P аналізу. Операційний ліверідж і підприємницький ризик. Розрахунок маржі безпеки й коефіцієнта фінансової тривкості.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 11. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства

Економічний зміст інвестицій та їх роль в діяльності підприємства. Інноваційна діяльність підприємства. організація інвестиційної діяльності підприємства. Бізнес-планування. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Фінансова діяльність як засіб реалізації стратегічних цілей суб'єкта господарювання на ринку. Цілі фінансової діяльності та задачі які вирішуються в ході управління фінансами підприємства. Функціональний зв'язок фінансової діяльності та фінансового менеджменту Роль фінансової діяльності в забезпеченні конкурентноздатності суб'єкта господарювання. Створення конкурентної переваги по витратам виробництва. Критерії прийняття фінансових рішень.

Види фінансової діяльності. Форми фінансування підприємства: внутрішні та зовнішні джерела.

Організація фінансової діяльності підприємств. Роль та задачі фінансової служба підприємства. Фактори, що впливають на структуру фінансової служби підприємства. Функціональна, дивізійна та матрична структура фінансової служби підприємства. Вимоги до працівників фінансової служби.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 51; 54; 59; 61; 62; 65; 66; 68-71; 73]

Тема 12. Оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств. Види податків.

Податок на додану вартість, його економічна сутність. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Ставки податку. Пільги щодо ПДВ. Порядок заліку і проведення сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

Акцизний збір та його економічна сутність. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного збору, порядок його обчислення.

Податок на прибуток підприємств, його економічна сутність. Порядок визначення оподаткованого прибутку. Вплив оподаткування прибутку на фінансово-господарську й інвестиційну діяльність підприємств.

Плата за землю. Податок з власників транспортних засобів. Плата за природні ресурси. Податок на нерухомість підприємств.

Єдиний соціальний внесок Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [5; 8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 13. Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства, її необхідність і значення.

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури.

Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства.

Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства.

Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.

Оцінка рентабельності роботи підприємства.

Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-71]

Тема 14. Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Санаційний аудит. Розробка програми санації. Банкрутство підприємства: причини та наслідки.

Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації.

Мобілізація внутрішніх фінансових джерел санації. Державна фінансовідтримка санації підприємства.

Санація з реорганізацією (реструктуризацією). Приватизаційні аспекти санації суб'єктів господарювання. Реалізація програми фінансової санації підприємства як окремий етап санаційного процесу.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 45; 47- 49; 59; 65-66; 68-71]

Плани лекцій

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організація економіки підприємства

Лекція 1 (2 год.)

Тема 1. Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства

1. Підприємство як господарська система і форма реалізації підприємництва.
2. Цілі і завдання створення підприємства.
3. Класифікація підприємств. Об'єднання підприємств.
4. Правове забезпечення діяльності підприємницьких структур. Порядок створення нового підприємства.

5. Техніко-економічне обґрунтування та розробка бізнес-плану.
6. Стадії розвитку підприємницької фірми.

Рекомендовані джерела інформації [1; 3; 4; 10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Лекція 2 (4 год.)

Тема 2. Структура підприємства, планування та управління діяльністю

1. Структура підприємства.
2. Типи виробничої структури.
3. Значення управління в підприємницькій діяльності.
4. Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління підприємством.
5. Поняття про методи управління. Переваги та недоліки економічних, організаційно-розпорядчих (адміністративних) та соціально-психологічних методів управління.
6. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління, їх переваги та недоліки. Вибір ефективної організаційної структури управління.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Лекція 3 (2 год.)

Тема 3. Діяльність підприємства у ринковому середовищі

1. Зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства.
2. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства.
3. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства.
4. Внутрішнє середовище функціонування підприємства.
5. Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством.
6. Складові маркетингового комплексу підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Лекція 4. (2 год)

Тема 4. Продукція підприємства

1. Характеристика продукції (робіт, послуг).
2. Визначення та діагностика вартісних показників виробництва.
3. Аналіз динаміки вартісних показників виробництва та реалізації продукції.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Лекція 5 (2 год.)

Тема 5 Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства

1. Аналіз показників виробничої програми підприємства.

2. Обґрунтування необхідного обсягу виробництва продукції підприємства.
3. Планування можливого обсягу реалізації, необхідного обсягу виробництва та рівня його забезпеченості виробничими потужностями.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Лекція 6 (2 год.)

Тема 6. Трудові ресурси підприємства

1. Поділ персоналу підприємства за категоріями працівників.
2. Визначення чисельності працівників.
3. Аналіз динаміки складу та структури персоналу підприємства та оцінювання впливу зміни чисельності персоналу на зміну валової продукції.
4. Економічна сутність оплати праці. Форми оплати праці.
5. Продуктивність праці. Трудомісткість, виробіток.
6. Баланс робочого часу. Нормування праці.
7. Визначення облікової чисельності працівників. Визначення потреби у персоналі підприємства.
8. Визначення заробітної плати за різними системами оплати праці.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація фінансів підприємства.

Лекція 7 (4 год.)

Тема 7. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємства.

1. Функції фінансів підприємств, їх внутрішня властивість і форма прояву їх сутності.
2. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств.
3. Джерела формування ресурсів.
4. Поняття фінансової діяльності підприємств і її організація. Зміст і завдання фінансової роботи на підприємствах. Управління фінансами підприємств.
5. Аналіз обсягу та структури капіталу підприємства.
6. Форми і види кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств.
7. Визначення потреб в кредитах.. Кредитоспроможність підприємства та її показники.
8. Товарний кредит, умови його отримання та погашення .
9. Оцінювання вартості капіталу по окремих елементах та розрахунок середньозваженої вартості.
10. Оцінювання ефекту фінансового важеля.
11. Обґрунтування оптимального варіанта фінансування підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Лекція 8 (4 год.)

Тема 8. Майнові ресурси (активи) підприємства

1. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів.
2. Склад і структура основних фондів підприємства.
3. Показники стану та ефективності використання основних фондів.
4. Амортизація і знос основних фондів. Методи амортизації основних фондів.
5. Капітальні вкладення підприємств, методи і джерела їх фінансового забезпечення.
6. Оборотні кошти: суть, склад і структура, їх значення в забезпеченні кругообігу капіталу підприємства.
7. Методи визначення потреби в оборотних коштах.
8. Обґрунтування потреби підприємства у виробничих запасах.
9. Структура джерел формування оборотних коштів підприємства: власні, позичені та залучені джерела.
10. Показники ефективності використання оборотних коштів, їх стану.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Лекція 9 (2 год.)

Тема 9. Організація грошових розрахунків підприємств

1. Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємства.
2. Способи і форми розрахунків.
3. Види рахунків, що відкриваються підприємствам в установах банку. Порядок відкриття в банку рахунків.
4. Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання.
5. Вексельна форма розрахунків.
6. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам.
7. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення нормальної господарської діяльності.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Лекція 10 (4 год.)

Тема 10. Формування і розподіл прибутку

1. Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств.

2. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг – основний вид грошових надходжень підприємств.

3. Грошові потоки підприємств.

4. Методи прогнозування та планування виручки від реалізації.

5. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства.

6. Види цін на продукцію підприємств. Структура ціни.

7. Цінова політика підприємства.

8. Валовий прибуток. Фактори, які впливають на формування валового прибутку.

9. Формування собівартості реалізованої продукції та її вплив на прибуток.

10. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку.

11. Визначення прибутку від операційної та звичайної діяльності підприємства до оподаткування та після нього.

12. Чистий прибуток підприємства, його розподіл і використання, фонди грошових коштів підприємства, що формуються за рахунок чистого прибутку.

13. Рентабельність продукції як відносний показник ефективності роботи підприємства. Порядок визначення прибутковості підприємства.

14. Основні задачі й методи операційного C-V-P аналізу.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Лекція 11 (2 год.)

Тема 11. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства

1. Економічний зміст інвестицій та їх роль в діяльності підприємства.

2. Інноваційна діяльність підприємства. організація інвестиційної діяльності підприємства.

3. Бізнес-планування. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

4. Фінансова діяльність як засіб реалізації стратегічних цілей суб'єкта господарювання на ринку.

5. Організація фінансової діяльності підприємств. Роль та задачі фінансової служба підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 51; 54; 59; 61; 62; 65; 66; 68-71; 73]

Лекція 12 (2 год.)

Тема 12. Оподаткування підприємств

1. Система оподаткування підприємств. Види податків.

2. Податок на додану вартість, його економічна сутність. Платники податку. Об'єкти оподаткування. Ставки податку. Пільги щодо ПДВ. Порядок заліку і проведення сум податку на додану вартість, сплачених підприємством за матеріальні ресурси (роботи, послуги), основні засоби.

3. Акцизний збір та його економічна сутність. Об'єкти оподаткування. Ставки акцизного збору, порядок його обчислення.

4. Податок на прибуток підприємств, його економічна сутність. Порядок визначення оподаткованого прибутку.

5. Плата за землю. Податок з власників транспортних засобів. Плата за природні ресурси. Податок на нерухомість підприємств.

6. Єдиний соціальний внесок.

7. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [5; 8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Лекція 13 (4 год.)

Тема 13. Оцінка фінансово-економічного стану господарської діяльності підприємства

1. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства, її необхідність і значення.

2. Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури.

3. Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства.

4. Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства.

5. Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.

6. Оцінка рентабельності роботи підприємства.

7. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-71]

Лекція 14 (4 год.)

Тема 14. Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

1. Фінансова криза на підприємстві та причини її виникнення.

2. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення. Розробка програми санації.

3. Банкрутство підприємства: причини та наслідки.

4. Внутрішньогосподарський механізм фінансової стабілізації.
5. Санація з реорганізацією (реструктуризацією).
6. Реалізація програми фінансової санації підприємства як окремий етап санаційного процесу.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 45; 47- 49; 59; 65-66; 68-71]

Плани семінарських занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організація економіки підприємства

Семінарське заняття 1 (2 год.)

Тема 1. Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства

Контрольні питання

1. Підприємство, його основні ознаки і принципи функціонування.
2. Класифікація підприємств за різноманітними ознаками.
3. Організаційно-економічні особливості функціонування різних видів підприємств.
4. Якими законодавчими актами регулюється господарська діяльність підприємств?
5. Що виступає головним критерієм створення малого бізнесу?
6. Розкрийте економічні особливості діяльності різних видів підприємств.
7. Що являє собою зовнішнє середовище підприємства? Які його основні характеристики?
8. Які фактори зовнішнього середовища впливають на функціонування підприємства?
9. Розкрийте механізм прямого державного регулювання діяльності підприємства.
10. Надайте характеристику непрямого регулювання діяльності підприємств державою.

Рекомендовані джерела інформації [1; 3; 4; 10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Семінарське заняття 2 (2 год.)

Тема 2. Структура підприємства, планування та управління діяльністю

Контрольні питання

1. Розкрийте сутність та основні складові загальної структури підприємства.
2. Виробнича структура та інфраструктура підприємства. Виробничий процес і принципи його організації.
3. У чому полягає різниця між загальною та виробничою структурою підприємства?
4. Які типи виробничої структури підприємства ви знаєте?
5. Охарактеризуйте предметну, технологічну та змішану структуру підприємства.
6. Дайте характеристику основних видів цехів та виробничих ділянок, які існують на підприємстві.
7. Розкрийте принципи організації виробничого процесу на підприємстві.
8. Охарактеризуйте основні форми виробництва.
9. Організаційні типи виробництва. Методи організації виробництва. Основні форми організації виробництва.
10. Поняття та необхідність управління. Сучасні принципи управління підприємством.
11. Організаційні структури управління підприємством.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Семінарське заняття 3 (2 год.)

Тема 3. Діяльність підприємства у ринковому середовищі

Контрольні питання

1. Зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства.
2. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства.
3. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства.
4. Внутрішнє середовище функціонування підприємства.
5. Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством.
6. Складові маркетингового комплексу підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Семінарське заняття 4 (4 год.)

Тема 4. Продукція підприємства

Контрольні питання

1. Поняття якості продукції. Показники якості продукції. Методи оцінки якості продукції.
2. Економічна ефективність та шляхи підвищення якості продукції.
3. Надайте характеристику абсолютного, відносного, перспективного та оптимального рівня якості продукції.
4. Які напрямки охоплює стандартизація продукції? Обґрунтуйте необхідність сертифікації продукції.
5. Системи державного нагляду за якістю продукції, що виготовляється на підприємствах.
6. Вартісні показники виробництва.
7. Аналіз динаміки вартісних показників виробництва та реалізації продукції.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Семінарське заняття 5 (2 год.)

Тема 5. Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства

Контрольні питання

1. Розкрийте поняття виробничої програми підприємства та правила її розробки.
2. Визначте особливості формування виробничої програми в умовах ринку.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Семінарське заняття 6 (2 год.)

Тема 6. Трудові ресурси підприємства

Контрольні питання

1. Персонал підприємства, його класифікація.
2. Визначте сутність понять “трудові ресурси”, “трудовий колектив”, “кадри”, “персонал”.
3. Наведіть склад та структуру виробничого персоналу.
4. Що таке кваліфікація працівника?
5. Розкрийте тенденції динаміки структури персоналу підприємства.
6. Наведіть особливості формування структури персоналу різних підприємств та організацій різних типів, розмірів і форм власності.
7. Продуктивність праці та її планування.
8. Охарактеризуйте систему показників, за допомогою яких вимірюють продуктивність праці.
9. Чинники підвищення продуктивності праці.

10. Планування чисельності працівників на підприємстві.
11. Розкрийте фактори, що визначають чисельність працівників на підприємстві.
12. Дайте характеристику показникам, що визначають рух персоналу, наведіть алгоритм їх розрахунку.
13. Поняття і види заробітної плати.
14. Організація оплати праці на підприємстві.
15. Форми і системи оплати праці.
16. Змішані форми і системи оплати праці.
17. Система доплат, надбавок та премій працівникам.
18. Планування фонду оплати праці на підприємстві.

Практичне завдання

Сезонне підприємство почало працювати з 17 травня. Облікова чисельність робітників складала (чоловік): 17 травня - 300; 18 травня - 330; 19 травня - 350; 20 травня - 360; з 21 по 31 травня - 380; з 1 червня по 31 грудня - 400. Визначити середньооблікову чисельність робітників у травні та за рік.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація фінансів підприємства.

Семінарське заняття 7 (2 год.)

Тема 7. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємства.

Контрольні питання

1. Фінансові відносини, які виникають на рівні підприємств.
1. Ознаки фінансів підприємств, які їх виділяють в окрему ланку фінансових відносин.
2. Фінанси підприємств як складова ланка національної фінансової системи.
3. Сутність і функції фінансів підприємств.
4. Зміст та організація фінансової роботи на підприємстві.
5. Організаційна структура управління фінансами на підприємстві.
6. Складові фінансових ресурсів підприємств.
7. Статутний фонд як джерело господарсько-фінансової діяльності підприємств.
8. Формування статутного фонду ПАТ і ПрАТ.
9. Формування статутного фонду товариства з обмеженою відповідальністю та повного товариства.
10. Порядок оцінювання внесків засновників у статутний фонд.
11. Шляхи збільшення та зменшення статутного фонду ПАТ і ПрАТ.
12. Шляхи збільшення та зменшення статутного фонду підприємств інших організаційно-правових форм (крім ПАТ і ПрАТ).
13. Аналіз динаміки та структури капіталу підприємства.
14. Особливості організації фінансів підприємств різних форм власності та різних організаційно-правових форм.
15. Поясніть дію фінансового механізму підприємства.
16. Класифікація кредитів.
17. Види банківського кредитування підприємств.
18. Комерційне кредитування підприємств.
19. Особливості лізингового кредиту.
20. Державне кредитування підприємств.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-66; 68-71]

Семінарське заняття 8 (2 год.)

Тема 8. Майнові ресурси (активи) підприємства

Контрольні питання

1. Відтворення основного капіталу.
2. Порядок нарахування амортизації.
3. Показники оцінки майнового стану підприємства.
4. Показники стану і використання основних засобів.
5. Фінансування ремонту основних виробничих засобів.
6. Сутність і склад капітальних вкладень.
7. Джерела фінансування капітальних вкладень.
8. Оборотні кошти: поняття і структура.
9. Кругообіг оборотних коштів підприємств.
10. Сутність оборотних активів, їх склад, структура та джерела формування.
11. Нормування оборотних коштів.
12. Показники стану і використання оборотних коштів.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Семінарське заняття 9 (2 год.)**Тема 9. Організація грошових розрахунків підприємств**

Контрольні питання

1. Сутність грошового обігу на підприємстві.
1. Значення грошових розрахунків в господарській діяльності підприємств.
2. Грошові розрахунки: сутність і класифікація.
3. Організація готівкових розрахунків.
4. Принципи організації безготівкових розрахунків.
5. Розрахунки платіжними дорученнями.
6. Порядок організації розрахунків за допомогою платіжних вимог-оручень.
7. Акредитивна форма розрахунків.
8. Порядок організації розрахунків за допомогою розрахункових чеків.
9. Вексельна форма розрахунків, її переваги та недоліки.
10. Розрахунково-платіжна дисципліна та засоби її забезпечення.
11. Застосування сучасних форм безготівкових розрахунків.
12. Порядок відкриття поточних рахунків підприємств в установах банків.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Семінарське заняття 10 (2 год.)**Тема 10. Формування і розподіл прибутку**

Контрольні питання

1. Прибуток підприємства: поняття, види.
1. Основні показники прибутку.
2. Формування прибутку від реалізації продукції, робіт, послуг (валового прибутку).
3. Собівартість реалізованої продукції.
4. Формування прибутку від іншої операційної діяльності.
5. Склад операційних витрат за елементами.
6. Визначення прибутку від іншої звичайної діяльності підприємства.
7. Показники прибутковості реалізованої продукції, їх розрахунок.
8. Показники рентабельності та методи їх розрахунку.
9. Розподіл і використання прибутку.
10. Дивідендна політика підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Семінарське заняття 11 (2 год.)

Тема 11. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства

Контрольні питання

1. Відмінності між реальними і фінансовими інвестиціями.
2. Поясніть функції окремих учасників інвестиційних процесів.
3. Поясніть зміст рішення про інвестиційний проект.
4. Поняття інвестиційної програми.
5. Показники, які застосовуються для оцінки доцільності інвестиційного проекту.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 51; 54; 59; 61; 62; 65; 66; 68-71; 73]

Семінарське заняття 12 (2 год.)

Тема 12. Оподаткування підприємств

Контрольні питання

1. Система оподаткування підприємств.
2. Оподаткування прибутку підприємств.
3. Нарахування непрямих податків.
4. Місцеві податки і збори, які сплачують підприємства.
5. Розрахунки податкових платежів за місцевими податками.
6. Особливості оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Рекомендовані джерела інформації [5; 8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Семінарське заняття 13 (4 год.)

Тема 13. Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства

Контрольні питання

1. Фінансова звітність – основа оцінки фінансового стану підприємства.
2. Структура балансу підприємства.
3. Аналіз звіту про фінансові результати.
4. Ліквідність підприємства, її показники та методи розрахунку.
5. Показники ліквідності та платоспроможності.
6. Оцінка фінансової стійкості підприємств.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-71]

Семінарське заняття 14 (4 год.)

Тема 14. Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Контрольні питання

1. Фактори, які викликають фінансову кризу на підприємстві.
2. Економічна сутність санації підприємства.
3. Прийняття рішення про фінансову санацію підприємства.
4. Порядок проведення фінансової санації підприємства.
5. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства.
6. Державна фінансова підтримка санації підприємства.
7. Складання плану фінансової санації підприємства.
8. Санаційний аудит та етапи його проведення.
9. Форми фінансової санації.
10. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства.
11. Санація із залученням коштів власників підприємства.

12. Сутність альтернативної санації.
13. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.
14. Фінансова участь персоналу у санації підприємства.
15. Банкрутство підприємств: підстави і наслідки.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 45; 47- 49; 59; 65-66; 68-71]

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Важливою складовою роботи студентів є самостійна підготовка ними матеріалів, питань, завдань із кожної теми навчального курсу. Оскільки навчальним планом передбачено виділення навчального часу для самостійної роботи студентів, частина обов'язкового програмного матеріалу виноситься на самостійне вивчення студентів.

Самостійна робота є обов'язковою при підготовці до практичних занять, для складання заліку з навчальної дисципліни, тому вона повинна мати систематичний та плановий характер і обов'язково завершуватись перевіркою знань студентів.

Самостійна робота є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань. Значно підвищується значення та статус самостійної роботи при введенні кредитно – модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Мета самостійної роботи – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості - умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Форми самостійної роботи: опрацювання лекційного матеріалу; підготовка до практичних занять; самостійна робота з підручником, науковою та періодичною літературою; вивчення та аналіз законодавчих та нормативних документів; пошук і опрацювання матеріалів через мережу Інтернет; узагальнення та аналіз фактичних даних; проведення самостійних наукових досліджень; підготовка аналітичних записок, доповідей, рефератів, презентацій; виконання індивідуальних завдань; написання контрольних робіт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Організація економіки підприємства

Тема 1. Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства

Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: Підприємство, індивідуальне підприємство, сімейне підприємство, приватне підприємство, колективне підприємство, державне підприємство, державне комунальне підприємство, спільне підприємство, селянське (фермерське) господарство, споживче товариство, господарські товариства, акціонерне товариство, публічне акціонерне товариство, приватнеакціонерне товариство, товариство з додатковою відповідальністю,

товариство з обмеженою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, асоціація, корпорація, концерн, консорціум, зовнішнє середовище функціонування підприємства, державне регулювання діяльності підприємств.

Рекомендовані джерела інформації [1; 3; 4; 10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Тема 2. Структура підприємства, планування та управління діяльністю

1. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: Виробництво, фактори виробництва, загальна структура підприємства, виробнича структура підприємства, тип виробничої структури підприємства, технологічна структура, предметна структура, змішана структура, основний цех, допоміжний цех, обслуговуючі господарства, інфраструктура підприємства, основний виробничий процес, допоміжні процеси, принцип організації виробництва, форми організації виробництва, виробнича програма підприємства, концепція управління, принципи управління, методи управління, модель управління, система управління.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 3. Діяльність підприємства у ринковому середовищі

Теми рефератів

1. Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій.
2. Характеристика зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства.
3. Характеристика видів конкурентного середовища.
4. Маркетинг: поняття, концепції і стратегія.
5. Маркетингова інформація і дослідження ринку.
6. Фактори, що впливають на інтенсивність конкуренції.
2. Показники, що використовуються для оцінки конкурентоспроможності
3. Стратегічний маркетинг.
4. Операційний маркетинг.
5. Оцінка ємності насиченого ринку.
6. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства.
7. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства.
8. Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством.
9. Складові маркетингового комплексу підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 4. Продукція підприємства

1. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: якість продукції, технічний рівень продукції, рівень якості продукції, абсолютний рівень якості, відносний рівень якості, перспективний рівень якості, оптимальний рівень якості.

Теми рефератів

1. Стандартизація: вітчизняний та зарубіжний досвід.
2. Формування власних систем якості на підприємствах України.
3. Державний нагляд за якістю продукції.
4. Внутрішньовиробничий технічний контроль.

Практичне завдання 1. Підприємство шляхом реалізації інвестиційного проекту переходить на випуск нової моделі побутової електротехніки поліпшеної якості. Визначити річний економічний ефект від реалізації проекту та строк його окупності за даними,

наведеними у таблиці.

<i>Показники</i>	<i>Стара модель</i>	<i>Нова модель</i>
Річний випуск продукції, тис.шт.	80	80
Додаткові капіталовкладення, тис.грн.	-	400
Собівартість одиниці продукції, грн.	163	204
Роздрібна ціна одиниці продукції, грн.	180	225
Нормативний коефіцієнт ефективності	0,2	0,2

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

Тема 5. Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства

1. Практичне завдання:

Завдання 1. На початок року підприємство мало в розпорядженні основні фонди, загальна річна потужність яких гарантувала випуск продукції на суму 200 тис.грн. У березні введено додаткові потужності, спроможних додатково випускати продукції на суму 50 тис.грн., а у жовтні виведено потужності, які забезпечували підприємству обсяги виробництва у сумі 20 тис.грн. Знайти вихідну потужність підприємства (на кінець зазначеного року).

Завдання 2. У виробничому цеху 30 верстатів, норма часу на обробку однієї деталі дорівнює 0,32 нормо-години. Режим роботи цеху – двозмінний, тривалість зміни 8 год., у звітному році 262 робочих дні. Простой верстатів у поточних ремонтах складають 5% номінального фонду часу їх роботи за рік. Коефіцієнт використання виробничої потужності 0,8. Визначити річну виробничу потужність цеху та фактичну кількість деталей, яку цех зможе виробити за рік.

Завдання 3. На підставі даних таблиці визначити тривалість технологічного операційного циклу обробки партії деталей із 60 шт. за умови паралельного поєднання шести технологічних операцій. Розмір транспортної партії - 10 деталей.

<i>Показник</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Норма часу на виконання операцій, хв.	14	10	16	8	5	3
Кількість задіяних верстатів, шт.	4	3	4	3	2	1

Завдання 4. Визначити тривалість технологічного циклу обробки партії деталей з чотирьох штук при послідовному поєднанні технологічних операцій, якщо тривалість виконання операцій t має наступні значення: $t_1=8$ хв.; $t_2=4$ хв.; $t_3=3$ хв.; $t_4=16$ хв.; $t_5=5$ хв.; $t_6=6$ хв. Четверта технологічна операція виконується на двох верстатах, решта – на одному.

Теми рефератів

1. Виробничий процес: зміст та класифікація процесів.
2. Переваги спеціалізації як форми організації виробництва.
3. Диверсифікація як форма організації виробництва
4. Форми кооперування.
5. Конверсія як форма організації виробництва
6. Методи розрахунку виробничої програми підприємства.
7. Показниками, що характеризують виробничу програму підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 46; 50; 57; 58]

Тема 6. Трудові ресурси підприємства

1. Практичне завдання:

Завдання 1. Середньооблікова чисельність працівників за звітний період склала 400 осіб. На протязі року прийнято на роботу 30 осіб, звільнено 45 осіб, в тому числі за порушення трудової дисципліни 17 осіб, за власним бажанням 15 осіб. Визначити коефіцієнти прийому, вибуття та плинності кадрів.

Завдання 2. Втрати робочого часу через плинність на одного робітника склала 4 дні, а

плинність по підприємству – 85 осіб. Плановий виробіток на людину-день становить 80 тис. грн. Розрахувати економію робочого часу і можливий додатковий випуск продукції у результаті усунення плинності.

Завдання 3. У минулому році було виготовлено продукції на суму 2210 млн. грн. У році, що планується, її випуск збільшиться на 5 %. Чисельність працюючих у минулому році складала 2500 осіб, але ж планом передбачено скоротити її на 50 осіб. Визначити, яке заплановане зростання продуктивності праці на підприємстві.

Завдання 4. Визначити норму часу і денну норму виробітку робітника на основі таких даних: основний час на виготовлення деталі – 17 хв., допоміжний час – 3 хв.; час на обслуговування робочого місця – 8 % від оперативного, час на перерви, передбачені технологією – 3 % від оперативного, підготовчо-заклучний час для партії деталей із 400 шт.– 560 хв., час на відпочинок і особисті потреби – 50 % від підготовчо-заклучного часу. Тривалість зміни – 8 год.

2. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: Трудові ресурси підприємства, трудовий колектив, кадри, персонал, виробничий персонал, невиробничий персонал, керівники, спеціалісти, службовці, робітники, основні робітники, допоміжні робітники, професія, спеціальність, кваліфікація, облікова чисельність персоналу, середньооблікова чисельність персоналу, оплата праці, заробітна плата, види заробітної плати, номінальна заробітна плата, реальна заробітна плата, відрядно-преміальна система оплати праці, посадовий оклад, змішані форми оплати праці, безтарифна система оплати праці, кваліфікаційний рівень працівника, надбавка, доплата, премія, фонд оплати праці.

Теми рефератів

1. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях і сферах діяльності.
2. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання трудового потенціалу.
3. Обґрунтування оптимальної чисельності персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.
4. Резерви підвищення продуктивності праці та шляхи їх використання за сучасних умов господарювання.
5. Оцінка ділових якостей керівників і менеджерів фірми.
6. Особливості систем управління персоналом у фірмах окремих зарубіжних країн.
7. Досвід зарубіжних країн щодо соціального захисту персоналу вітчизняних підприємств.

Рекомендовані джерела інформації [10; 11; 13; 14; 18-44; 50; 57; 58]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Організація фінансів підприємства.

Тема 7. Організація фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємства.

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Фінанси підприємств як складова фінансової системи. Групи фінансових відносин, що відносяться до фінансів підприємств.

Сутність та загальна характеристика етапів фінансової роботи на підприємстві. Зміст і основні завдання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.

Кругообіг капіталу. Види капіталу. Складові фінансових ресурсів (капіталу) підприємства. Формування власного капіталу. Прирівнений до власного капіталу. Порядок і джерела формування статутного фонду в залежності від організаційно-правової форми підприємства і форми власності. Джерела формування залученого капіталу (зобов'язань).

Необхідність залучення кредитів. Сутність кредитів. Розрахунок потреби в кредитних коштах. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам.

Види банківських кредитів та їх характеристика. Умови та порядок банківського кредитування, кредитна угода, її складові. Гарантування повернення кредитів. Проценти за кредит. Порядок погашення банківського кредиту підприємством. Фінансування витрат підприємства при сплаті процентів за кредит.

Небанківське комерційне кредитування підприємств. Роль векселя в комерційному кредитуванні.

Лізингове кредитування підприємств: сутність, об'єкти та суб'єкти. Взаємодія між учасниками лізингового бізнесу. Лізингова угода. Лізингові платежі.

Державне кредитування підприємств. Фінансування інвестиційних потреб підприємств через систему бюджетних позик.

Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь оцінювати динаміку, структуру, зміну складу та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, набуття студентами практичних вмінь оцінювати кредитоспроможність підприємства та виконувати розрахунки щодо обслуговування кредитів.

Самостійна робота:

1. Виходячи з даних балансу підприємства визначити (розрахувати й оцінити) на кінець року порівняно зі станом на початок року:

- зміну суми власного капіталу підприємства;
- зміну суми власного оборотного капіталу підприємства;
- зміну суми прирівненого до власного капіталу;
- зміну суми позикового капіталу;
- зміну суми довгострокових кредитів;
- зміну суми короткострокових кредитів та позик;
- зміну суми кредиторської заборгованості в широкому розумінні;
- зміну загальної вартості майна підприємства;
- зміну вартості необоротних активів;
- зміну вартості оборотних активів;
- зміну суми дебіторської заборгованості;
- зміну вартості матеріальних оборотних засобів;
- зміну суми вільних грошових коштів в широкому розумінні;
- коефіцієнт зміни валюти балансу;
- ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

2. Схематично зобразити фінансові зв'язки та потоки доходів між підприємствами та домашніми господарствами, підприємствами і фінансовими установами, підприємствами і державою;

3. Визначити суму плати за користування кредитом якщо відомо: підприємству надано кредит з 1 січня поточного року у розмірі 480 тис. грн. строком на 4 місяці. Кожного місяця воно повертало по 120 тис. грн. Залишок кредиту в розмірі 120 тис. грн. було повернено із затримкою на 15 днів;

4. Визначити суму плати за користування кредитом якщо відомо: підприємство 1 березня поточного року одержало кредит на суму 500 тис. грн. строком на 3 місяці під 20% річних. Через місяць банк збільшив плату за кредит на 5%, а ще через місяць підвищив до 25%. Визначити, яку суму коштів підприємство поверне банку 1 червня поточного року.

5. Визначити, яку суму коштів поверне підприємство комерційному банку, якщо кредит в сумі 35 тис. грн. надано 1 лютого поточного року на 5 місяців під 20% річних, при цьому, з 1 квітня процентна ставка знизилась до 18% річних, а з 15 травня – 15%. В кредитному договорі передбачається, що кредит буде повертатися банку щомісячно рівними частинами.

3. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: фінансові відносини, фінансове планування, фінансове прогнозування, фінансовий аналіз, оперативна фінансова робота, внутрішній фінансовий контроль, доходи, фінансові ресурси, формування фінансових ресурсів, розподіл та використання фінансових ресурсів, фонди фінансових ресурсів, сукупний капітал (валюта балансу), власний капітал, статутний капітал, додатковий вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, непокритий збиток, неоплачений капітал, вилучений капітал, прирівнений до власного капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, кредиторська заборгованість, розміщення капіталу в актив, внутрішні джерела формування капіталу, зовнішні джерела формування капіталу, комерційний розрахунок, самофінансування, ефективність, матеріальна відповідальність, лізинг, облігаційна позика, пряме державне фінансування, банківський кредит, комерційний кредит, товариство з обмеженою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, публічне акціонерне товариство.

Теми рефератів

1. Напрями підвищення ефективності використання підприємствами банківських кредитів.
2. Переваги та недоліки комерційного кредитування підприємств.
3. Лізинг і довгостроковий банківський кредит.
4. Фінанси підприємств як складова ланка національної фінансової системи.
5. Особливості формування та зміни статутного капіталу різних організаційно-правових форм та форм власності.
6. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства.
7. Позикові кошти підприємства, залучені на ринку цінних паперів.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-66; 68-71]

Тема 8. Майнові ресурси (активи) підприємства

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Сутність основних засобів та їх відтворення.

Функції основних засобів підприємства. Структура основних засобів. Виробничі і невиробничі основні засоби. Класифікація основних виробничих засобів. Складові невиробничих основних засобів. Технічна озброєність підприємств. Активна і пасивна частина основних фондів та їх ознаки. Знос та амортизація основних засобів.

Первинна, відновна й залишкова вартість основних засобів. Балансова вартість основних засобів. Індексація основних засобів та порядок її здійснення. Джерела формування основних засобів: статутний фонд; прибуток; амортизаційні відрахування; банківський кредит; лізинг, інші залучені кошти (кредиторська заборгованість, випуск облігацій тощо).

Визначення термінів “основні фонди”, “основні засоби”, “основні кошти”.

Нематеріальні активи: призначення, ознаки, оцінка. Класифікація нематеріальних активів за ознаками. Амортизація нематеріальних активів.

Амортизаційний фонд у просторовому відтворенні основних засобів. Розрахунок амортизаційних відрахувань. Норми амортизації. Методи амортизації.

Розрахунок показників руху основних фондів (надходження, вибуття, середньорічна вартість об'єкту). Показники ефективності використання основних засобів. Сутність і склад

капітальних вкладень. Джерела і порядок їх фінансування. Фінансування ремонту основних засобів.

Сутність, склад і структура оборотних коштів. Розміщення оборотного капіталу.

Принципи організації оборотних коштів. Класифікація оборотних коштів.

Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Розрахунок нормативу оборотних коштів за економічним (аналітичним) методом.

Шляхи формування та поповнення оборотних коштів. Використання банківських кредитів. Залучення коштів інших суб'єктів господарювання.

Шляхи прискорення обертання оборотних коштів. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємств.

Індивідуальне завдання

Тип завдання опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь оцінювати стан динаміку та ефективність використання основного капіталу підприємства; набуття студентами практичних вмінь оцінювати динаміку, структурну динаміку та ефективність використання оборотних коштів підприємства, а також оцінювати вплив розміщення оборотного капіталу на фінансовий стан підприємств.

Самостійна робота:

1. Використовуючи інформацію балансу основних засобів, виконати розрахунки показників стану й ефективності використання основних засобів за звітний і попередній звітний періоди та зробити висновки;
2. Розрахувати суми амортизації за кожним з визначених в П(с)БО методів та зробити висновки;
3. Використовуючи інформацію фінансової звітності оцінити динаміку та структурну динаміку оборотних активів підприємства;
4. Розрахувати прямі показники обіговості та тривалість одного обороту в днях загальної суми оборотних коштів та в розрізі складових оборотних активів, в які вони розміщені, для двох підприємств. Зробити висновки про ефективність використання оборотних коштів;
5. Оцінити ефективність використання оборотного капіталу підприємства у звітному періоді порівняно з попереднім звітним періодом, якщо відомо (тис. грн.):

	звіт. пер.	попер. звітн. пер.
Чистий дохід (виручка) від реалізації	930	720
Середня вартість дебіторської заборгованості	120	80
Середня вартість виробничих запасів	500	550
Середня вартість готової продукції	150	180
Середні залишки грош. коштів та їх еквівалентність	100	110

6. Визначити норматив оборотних коштів за незавершеним виробництвом, скориставшись такими даними: випуск товарної продукції в IV кварталі планового року за виробничою собівартості 26700 грн.; тривалість виробничого циклу – 40 днів; виробнича собівартості одиниці випущеної продукції 370 грн.; в т. ч. вартість матеріалів при запуску у виробництво – 210 грн.; вартість наступних витрат – 160 грн.

Теми рефератів

1. Шляхи підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства.
2. Формування амортизаційної політики підприємства.
3. Відтворення основного капіталу підприємства.

4. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
5. Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства
Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 9. Організація грошових розрахунків підприємств

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Грошовий обіг на підприємстві. Сутність грошових розрахунків в господарській діяльності підприємств.

Готівкові розрахунки на підприємстві. Проведення касових операцій. Застосування електронних контрольно-касових апаратів. Ліміти залишку готівки в касі. Касова дисципліна.

Порядок організації та порівняння результатів безготівкових розрахунків із застосуванням платіжних доручень, вимог-доручень, розрахункових чеків.

Акредитив: його види, переваги та недоліки.

Взаємне списання заборгованості. Примусове списання грошових коштів.

Вексельна форма розрахунків. Простий та переказний вексельний обіг. Порядок проведення заліку взаємної заборгованості з використанням векселів. Вексельний обіг з опротестуванням векселя.

Сучасні форми безготівкових розрахунків.

Порядок відкриття рахунків в установах банків.

Розрахунково платіжна дисципліна на підприємстві: засоби її забезпечення та вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь застосовувати ту чи іншу форму розрахунків підприємства з іншими суб'єктами економіки, враховуючи конкретні ситуації, переваги та недоліки кожної з форм розрахунків, з метою забезпечення неперервності грошового обороту підприємства та розрахунково-платіжної дисципліни.

Самостійна робота:

1. Схематично відтворити взаємодії учасників безготівкових грошових розрахунків за кожною з форм їх організації (розрахунків із застосуванням платіжних доручень, вимог-доручень, розрахункових чеків, акредитивів відкличних, акредитивів безвідкличних, векселів простих, векселів переказних, систем „клієнт-банк”, „клієнт-інтернет-банк” та „телефонний банкінг”; розрахунків шляхом взаємного списання заборгованості та примусового списання грошових коштів).

2. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: грошовий обіг, грошові розрахунки в господарській діяльності підприємств, готівкові розрахунки, касові операції, ліміт залишку готівки в касі, касова дисципліна, безготівкові розрахунки, платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, розрахунковий чек, відкличний акредитив, безвідкличний акредитив, простий вексель, переказний вексель, ремітент, „клієнт-банк”, „клієнт-інтернет-банк”, „телефонний банкінг”; взаємне списання заборгованості, примусове списання грошових коштів, розрахунково-платіжна дисципліна.

Теми рефератів

1. Шляхи підвищення результативності організації грошових розрахунків підприємств.
2. Традиційні й сучасні форми безготівкових розрахунків.
3. Напрями удосконалення механізму забезпечення розрахунково-платіжної дисципліни на підприємстві.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 10. Формування і розподіл прибутку

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Дохід та чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг). Склад виробничої собівартості продукції. Прямі матеріальні витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Загальновиробничі витрати. Амортизаційні витрати. Постійні та змінні загально виробничі витрати.

Доходи та витрати від іншої операційної діяльності (крім реалізації продукції). Адміністративні витрати та витрати на збут.

Фінансовий результат: прибуток (збиток) від операційної діяльності.

Формування прибутку від інвестиційно-фінансової діяльності та надзвичайних подій.

Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування та після оподаткування. Чистий прибуток.

Поняття прибутковості та рентабельності продукції (робіт, послуг), підприємства. Показники прибутковості та рентабельності підприємства, власного капіталу, реалізації продукції та методи їх розрахунку. Оцінка ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Розподіл чистого прибутку за напрямками використання. Відкрите самофінансування. Приховане самофінансування. Формування резервного фонду. Поповнення статутного фонду. Нарахування дивідендів. Дивідендна політика підприємства. прибутку та рентабельності.

Контроль фінансової служби підприємства за формуванням показників прибутку та рентабельності.

Індивідуальне завдання

Тип завдання опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь оцінювати динаміку та структурну динаміку елементів фінансових результатів, абсолютних і відносних показників фінансових результатів, вмінь оцінювати ефективність його структуру та зміну складу та ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Самостійна робота:

1. На підставі даних фінансової звітності розрахуйте показники рентабельності активів та власного капіталу для двох підприємств, порівняйте їх та зробіть висновок.
2. За даними балансу підприємства та звіту про фінансові результати визначити за звітний та попередній звітний період:
 - Суму прибутку від іншої звичайної діяльності (крім операційної);
 - Суму валового прибутку та прибутку від операційної діяльності;
 - Прибутковість власного капіталу підприємства;
 - Прибутковість власного та прирівненого капіталу підприємства;
 - Прибутковість залученого капіталу підприємства;
 - Рентабельність реалізованої продукції;
 - Рентабельність сукупного капіталу підприємства;
 - Рентабельність власного капіталу підприємства;
 - Рентабельність залученого капіталу підприємства;
 - Рентабельність власного та прирівненого капіталу підприємства;
 - Рентабельність інвестованого капіталу підприємства.
 - Основні показники прибутку.
 - Шляхи збільшення валового прибутку підприємства.
 - Напрями підвищення рентабельності власного капіталу.

- Шляхи підвищення прибутковості реалізованої продукції.

3. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: дохід (виручка) від реалізації продукції, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), виробнича собівартість продукції, прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, загальновиробничі витрати, амортизаційні витрати, постійні та змінні загально виробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, фінансовий результат, прибуток (збиток) від операційної діяльності, прибуток від інвестиційно-фінансової діяльності, чистий прибуток, прибутковість продукції (робіт, послуг), прибутковість підприємства, рентабельність продукції (робіт, послуг), рентабельність підприємства, рентабельність власного капіталу, ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства, розподіл чистого прибутку, відкрите самофінансування, приховане самофінансування, формування резервного фонду, нарахування дивідендів, дивідендна політика підприємства.

Теми рефератів

1. Напрями збільшення чистого прибутку підприємства.
2. Шляхи зменшення собівартості реалізованої продукції.
3. Резерви зростання рентабельності підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 11. Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Сутність інвестування. Реальні та фінансові інвестиції. Фінансові активи в умовах ринку – класифікація, дохідність, ризик. Прийняття рішення про капіталовкладення.

Зміна вартості грошей в часі. Врахування зміни вартості грошей в часі під час оцінки інвестиційних проектів. Процедура дисконтування. Термін окупності та життєвий цикл проекту

Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Визначення теперішньої та майбутньої вартості проекту. Використання показників внутрішня норма прибутку та індекс рентабельності проекту.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь розраховувати показники та оцінювати ефективності інвестиційних проектів.

Практичне завдання:

Завдання 1. Оберіть кращий проект, використовуючи значення чистої приведеної вартості та індексу прибутковості. Ставка дисконтування становить 20%.

Варіант 1.

Рік реалізації проекту	Обсяг інвестицій, тис. грн.	Доходи, тис. грн.	Поточні витрати на виробництво, тис. грн.
Проект А			
0	110	-	-
1	-	160	120
2	-	170	130
3	-	180	140
4	-	190	140
Проект Б			
0	340	-	-

1	-	800	600
2	-	800	610
3	-	810	610

Варіант 2.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Доходи, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати на виробництво, тис. грн.</i>
Проект А			
1	160	270	210
2	-	280	220
3	20	290	220
4	-	300	225
Проект Б			
1	360	750	600
2	-	750	590
3	-	760	590

Варіант 3.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Доходи, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати на виробництво, тис. грн.</i>
Проект А			
1	160	250	180
2	-	270	190
3	20	270	195
4	-	280	200
Проект Б			
1	390	800	650
2	-	800	620
3	-	800	620

Варіант 4.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Доходи, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати на виробництво, тис. грн.</i>
Проект А			
1	170	300	220
2	-	330	220
3	-	340	230
4	-	350	250
Проект Б			
1	370	780	630
2	-	780	635
3	-	770	630

Варіант 5.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Доходи, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати на виробництво, тис. грн.</i>
Проект А			
1	200	300	210
2	-	330	240
3	20	330	235
4	-	340	240
Проект Б			
1	310	750	550
2	-	740	550
3	-	740	540

Завдання 2. Впровадження проекту з початковими інвестиціями в розмірі A тис. грн. передбачає такі грошові надходження протягом 4-х років: 1 рік – B тис. грн., 2 рік – V тис. грн., 3 рік – Γ тис. грн., 4 рік – D тис. грн.

Розрахувати строк окупності інвестиційного проекту за допомогою спрощеного показника, а також більш точним методом.

Варіант	A , тис. грн	B , тис. грн.	V , тис. грн.	Γ , тис. грн.	D , тис. грн.
1	500	90	170	250	110
2	980	120	280	280	250
3	640	110	150	190	190
4	760	110	220	260	260
5	820	190	190	260	260

Завдання 3. Нехай підприємство виробляє і продає A тис. виробів за місяць при ціні одиниці B грн. При заданому обсязі виробництва сумарні витрати дорівнюють V тис. грн, з них постійні витрати Γ тис. грн.

Знайти точку беззбитковості. Визначити прибутки (збитки) за заданих умов. Визначити можливі прибутки (або збитки) якщо постійні витрати зменшаться на 20%, а змінні зростуть на 5%.

Варіант	A , тис. виробів	B , грн.	V , тис. грн.	Γ , тис. грн.
1	100	2,5	170	70
2	85	2,5	160	70
3	90	5,0	230	80
4	80	7,0	180	65
5	100	3,5	180	70

Завдання 4. Нехай підприємство виробляє продукцію по ціні A грн/од. Умовно-постійні витрати складають B тис. грн. на місяць. Беззбиткову роботу підприємства забезпечує випуск V одиниць продукції щомісячно. Метою підприємства є досягнення щомісячно прибутку D тис. грн. Визначити яку кількість виробів необхідно виготовити для отримання заданого прибутку.

Варіант	A , грн./одиниця	B , тис. грн.	V , одиниць	Γ , тис. грн.
1	2	15	13000	5
2	5	25	10000	7
3	20	55	5000	20
4	15	60	12000	10
5	7	44	8000	10

Завдання 5. Визначте внутрішню норму прибутковості проекту і порівняйте з очікуваною інвестором доходністю інвестицій на рівні 30 %. Зробіть висновок щодо доцільності реалізації проекту.

Варіант 1.

Рік реалізації проекту	Обсяг інвестицій, тис. грн.	Поточні доходи від проекту, тис. грн.	Поточні витрати проекту, тис. грн.
1	200	400	300
2	50	450	330
3	-	450	300

Варіант 2.

Рік реалізації проекту	Обсяг інвестицій, тис. грн.	Поточні доходи від проекту, тис. грн.	Поточні витрати проекту, тис. грн.
1	100	230	170
2	-	270	180
3	-	200	150

Варіант 3.

Рік реалізації	Обсяг інвестицій,	Поточні доходи від	Поточні витрати
----------------	-------------------	--------------------	-----------------

<i>проекту</i>	<i>тис. грн.</i>	<i>проекту, тис. грн.</i>	<i>проекту, тис. грн.</i>
1	100	200	150
2	-	250	180
3	-	250	170

Варіант 4.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Поточні доходи від проекту, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати проекту, тис. грн.</i>
1	250	200	150
2	-	300	200
3	-	350	200

Варіант 5.

<i>Рік реалізації проекту</i>	<i>Обсяг інвестицій, тис. грн.</i>	<i>Поточні доходи від проекту, тис. грн.</i>	<i>Поточні витрати проекту, тис. грн.</i>
1	200	250	150
2	-	260	150
3	-	270	150

2. Дайте визначення ключовим термінам;

Ключові терміни. Інвестиції, інвестиційний процес, реальні та фінансові інвестиції, учасники інвестиційної діяльності, інвестиційний проект, критерії оцінки інвестиційних проектів, майбутня вартість, коефіцієнт дисконтування, чиста теперішня вартість (чиста приведена вартість), індекс рентабельності, внутрішня норма прибутку, життєвий цикл проекту, термін окупності проекту, моніторинг та пост аудит капіталовкладень.

Теми рефератів

1. Постійні та змінні витрати за проектом.
 2. Юридичне забезпечення інвестиційного проекту.
 3. Організація оперативного управління проектом.
 4. Організаційний план інвестиційного проекту.
 5. Комплексна оцінка інвестиційного проекту.
 6. Аналіз соціальних аспектів проекту.
 7. Моніторинг інвестиційного проекту: мета, види і напрями моніторингу.
 8. Технологія розробки інвестиційного проекту.
 9. Класифікація інвестиційних проектів.
 10. Критерії відбору інвестиційних проектів.
 11. Визначення умов безбитковості проекту.
 12. Виробничий план проекту.
 13. Екологічна експертиза проекту.
 14. Завдання аналізу інвестиційного проекту.
 15. Типові помилки при реалізації проекту.
 16. Причини припинення робіт за проектом. Форми виходу з проекту.
 17. Аналіз контрактного забезпечення проекту.
 18. Аналіз зовнішніх умов реалізації проекту.
 19. Порядок проведення експертизи інвестиційного проекту.
 20. Аналіз комерційної здійснюваності проекту.
 21. Завдання аналізу інвестиційного проекту.
- Рекомендовані джерела інформації* [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 51; 54; 59; 61; 62; 65; 66; 68-71; 73]

Тема 12. Оподаткування підприємств

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання
Сутність податків та їх функції.

Класифікація податків за трьома ознаками: в залежності від органу, який утримує податки і розпоряджається ними; в залежності від використання податку; в залежності від об'єкту оподаткування і взаємовідносин платника та держави.

Податкова система України: загальнодержавні податки та інші обов'язкові платежі; місцеві податки, збори та інші обов'язкові платежі. Загальні стратегічні цілі оподаткування підприємств.

Види прямого оподаткування і його роль у системі фінансового регулювання (особисті податки, реальні податки).

Види непрямих податків, їхні переваги і недоліки.

Податок із власників транспортних засобів.

Місцеві податки та збори.

Оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Порядок переходу та сплати.

База та ставки оподаткування - переваги та недоліки застосування.

Спецпатент. Переваги та недоліки застосування.

Оподаткування фізичних осіб і фінанси підприємства.

Вплив прямих та непрямих податків на фінансові результати діяльності підприємства.

Індивідуальне завдання

Тип завдання опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь щодо нарахування та сплати податкових та інших обов'язкових платежів, а також вмінь оцінювати вплив податків на фінансові результати діяльності підприємства.

Самостійна робота:

1. Розрахувати суми податку на прибуток, ПДВ та інших непрямих податків, які необхідно сплатити підприємству (варіанти вихідних даних сформулювати самостійно, індивідуально);
2. Визначити суми обов'язкових платежів підприємства до соціальних фондів (суму фактичного фонду заробітної плати обрати самостійно, довільно)
3. Використовуючи інформацію Звіту про фінансові результати підприємства оцінити вплив прямих та непрямих податків на фінансові результати діяльності підприємства;
4. Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: податкова система України, загальнодержавні податки, обов'язкові платежі, місцеві податки та збори, елементи оподаткування, податкова база, податкова ставка, суб'єкт оподаткування, об'єкт оподаткування, носій податку, джерело сплати податку, пряме оподаткування, непрямі податки, особисті податки, податок на прибуток, податок надодану вартість, податок із власників транспортних засобів, комунальний податок, акцизний збір, мито, податок з реклами, оподаткування суб'єктів малого бізнесу, спецпатент, оподаткування фізичних осіб.

Теми рефератів

1. Оподаткування підприємств – складова ланка податкової системи України.
2. Реалізація стимулюючої та регулюючої функції податків, які сплачують підприємства.
3. Вибір оптимального варіанту оподаткування для малого підприємства.
4. Оподаткування сільськогосподарських підприємств.

Рекомендовані джерела інформації [5; 8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65; 66; 68-71]

Тема 13. Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Основні принципи і послідовність аналізу та оцінювання фінансового стану підприємства. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства та етапи його здійснення:

підготовчий; попередній огляд фінансової звітності та економічне читання; аналіз звітності. Баланс підприємства та його складові. Оцінка економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Оцінка результатів фінансово-господарської діяльності.

Деталізований аналіз фінансового стану підприємства та послідовність його виконання. Показники оцінки майнового стану. Оцінка ліквідності та платоспроможності. Оцінка фінансової стійкості. Оцінка ділової активності. Оцінка прибутковості, рентабельності. Оцінка вірогідності банкрутства підприємства.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь розраховувати показники та оцінювати фінансовий стан, в тому числі ліквідність фінансову незалежність та фінансову підприємства.

Практичне завдання:

Завдання 1. Виходячи з даних балансу підприємства розрахувати й оцінити зміну протягом звітного періоду (висновок):

- Коефіцієнта абсолютної ліквідності.
- Коефіцієнта критичної ліквідності.
- Коефіцієнта поточної ліквідності.
- Коефіцієнта маневреності.
- Коефіцієнта автономності.
- Співвідношення залучених і власних коштів.
- Коефіцієнта довгостроковості залучення позикових коштів.
- Коефіцієнта кредиторської заборгованості.
- Коефіцієнта короткострокової заборгованості.

Завдання 2. Визначити коефіцієнти ліквідності на підставі наведених далі даних:

- 1) виробничі засоби – 49000 тис. грн.; готова продукція – 30500 тис. грн.; незавершене виробництво – 12500 тис. грн.;
- 2) грошові кошти – 102500 тис. грн.; цінні папери та інші короткострокові фінансові вкладення – 8200 тис. грн.;
- 3) короткострокові позичкові кошти – 98100 тис. грн.; розрахунки з кредиторами – 84500 тис. грн.

Завдання 3. Визначити коефіцієнти ліквідності та платоспроможності підприємства та зробити висновки, якщо у балансі відображені такі показники (тис. грн.):

№	Показник	на початок року	на кінець року
1.	Виборчі запаси	35000	45000
2.	Готова продукція	25000	20000
3.	Незавершене виробництво	12000	15000
4.	Грошові кошти	250000	302000
5.	Короткострокові позичкові кошти	47000	95000
6.	Розрахунки з кредиторами за товари	150000	220000
7.	Довгострокові позичкові кошти	82000	75000
8.	Статутний фонд	925000	985000
9.	Розрахунки по заробітній платі	75000	102000

10.	Розрахунки з бюджетом і внебюджетними фондами	180000	245000
-----	---	--------	--------

Завдання 4. На підставі даних бухгалтерського балансу визначте тип фінансової стійкості підприємства на початок і кінець періоду. Зробіть висновок.

Завдання 5. На підставі даних бухгалтерського балансу визначте коефіцієнти ліквідності і дайте характеристику платоспроможності підприємства на початок і кінець періоду. Зробіть висновок.

Дайте визначення ключовим термінам.

Ключові терміни. фінансовий стан підприємства, фінансової звітності, склад фінансової звітності, бухгалтерський баланс підприємства, активи, зобов'язання, огляд фінансової звітності, експрес-оцінка фінансового стану підприємства, фінансова стійкість підприємства, платоспроможність підприємства, ліквідність активів, ліквідність підприємства, Звіт про фінансові результати та його складові елементи. деталізований аналіз фінансового стану, показники оцінки майнового стану, оцінка ліквідності та платоспроможності, оцінка фінансової стійкості, оцінка ділової активності, оцінка прибутковості, рентабельності. оцінка ймовірності банкрутства підприємства, комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 47; 49; 59; 65-71]

Тема 14. Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Фінансова криза на підприємстві, фактори, які її викликають.

Економічна сутність санації підприємства. Випадки прийняття рішення про фінансову санацію підприємств.

План санації. Санаційний аудит та етапи його проведення.

Оцінка ситуації підприємства на ринках факторів виробництва та збуту готової продукції.

Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санація із залученням коштів власників підприємства. Альтернативна санація. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника.

Фінансова участь персоналу у санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємства.

Індивідуальне завдання

Тип завдання опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми; виконання розрахунків з використанням інформації фінансової звітності підприємств.

Мета завдання: набуття студентами практичних вмінь оцінювати фінансову стійкість підприємства, вчасно встановити загрозу кризового фінансового стану складу та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Самостійна робота:

1. Підготувати міні-есе за проблемою „Фактори, які викликають фінансову кризу на підприємстві”;
2. Використовуючи фінансову звітність підприємства, виконати розрахунки щодо прогнозування банкрутства підприємства;
3. Використовуючи фінансову звітність підприємства визначити конкретні напрями внутрішньої фінансової санації;
4. Виконати санацію балансу підприємств;
5. Розрахувати санаційний прибуток підприємства;

6. Дати визначення ключовим термінам.

Ключові терміни: Фінансова криза на підприємстві, симптоми фінансової кризи, фактори фінансової кризи на підприємстві, фінансова санація підприємства; прийняття рішення про фінансову санацію підприємства, план фінансової санації, концепції фінансової санації, напрями проведення фінансової санації, санаційний аудит форми фінансової санації, джерела фінансової санації, класична санація, досудова санація, альтернативна санація, ефективність фінансової санації, банкрутство, фінансові наслідки банкрутства.

Рекомендовані джерела інформації [8; 12; 15; 17; 21; 30; 42; 45; 47- 49; 59; 65-66; 68-71]

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється в формі індивідуальних консультацій зі студентами по питанням тематичного навчального плану, завданням для самостійного для самостійної роботи студентів та виконанню контрольних (реферативних) робіт. Час проведення встановлюється згідно з графіком, затвердженим на засіданні кафедри.

Індивідуальна форма роботи для студентів заочної форми навчання віддзеркалюється виконанням контрольної роботи.

Вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економіка та фінанси підприємств»

Контрольна робота складається з двох частин: 1) відповіді на 2 теоретичні питання в формі реферату; 2) виконання 2 практичних завдань.

При виконанні контрольної роботи студент повинен самостійно здійснити підбір наукової та аналітичної інформації; провести аналіз наведених даних; викласти власні думки; аргументувати їх. Текст відповіді повинен обов'язково містити посилання на першоджерела після наведених тез, даних чи цитат – [22, с.35], що відповідають списку використаної літератури, який наводиться в кінці роботи. Загальний обсяг відповіді на теоретичне питання 6-7 сторінок. Рекомендований шрифт при друку - Times New Roman; кегль – 14. Інтервал 1,5.

Номер варіанту завдання обирається за останньою цифрою залікової книжки (студентського квитка).

Варіант 1

1. Виробнича потужність, методика її визначення, шляхи підвищення ефективності використання.

2. Реструктуризація й санація підприємств: вітчизняний і зарубіжний досвід.

3. Розрахувати показники технічного стану і руху основних фондів, якщо їх первісна вартість на початок року становила 2 764,0 тис. грн, протягом року були введені основні фонди на суму 77,0 тис. грн та виведені на суму 65,0 тис. грн. Знос основних фондів на початок року становив 1 260,0 тис.грн, на кінець – 1 338,0 тис. грн.

4. Розрахувати рентабельність активів, власного капіталу, діяльності і рентабельність продукції, якщо чистий прибуток становить 25,2 тис.грн. Чистий дохід від реалізації продукції

(товарів, робіт, послуг) становить 485 тис.грн. Валюта балансу на початок року – 430,0 тис.грн, на кінець – 480,0 тис. грн; джерела власних коштів на початок року – 310,0 тис.грн, на кінець – 360,0 тис. грн. Річна собівартість реалізованої продукції 330,0 тис. грн, адміністративні витрати, витрати на збут – 95,0 тис. грн.

Варіант 2

1. Організаційно-правові форми підприємств, особливості їх створення.
2. Відтворення основних фондів та його форми. Знос і амортизація основних фондів та їх роль у діяльності підприємств.
3. Визначити показники використання основних фондів, якщо відомо, що вартість основних фондів на початок року становила 720 тис.грн. У березні буде введено основних фондів на 45 тис.грн., в червні – на 30 тис. грн., а у жовтні виведено на 60 тис. грн. Обсяг випуску продукції становить 10580 тис.грн. Чисельність промислово-виробничого персоналу 825 чол.
4. Підприємство за рік випустило 7,2 тис. штук виробів. Собівартість одиниці виробу становить 980 грн., надбавка підприємства за якість виготовленої продукції передбачена на рівні 5 %, рентабельність виробництва – 12%. Середньорічні залишки оборотних засобів – 6,2 млн. грн. Розрахувати рентабельність оборотних коштів.

Варіант 3

1. Зміст і завдання фінансового планування на підприємстві. Види фінансових планів їх характеристика та призначення.
2. Конкурентоспроможність продукції, основні методи її оцінки та напрями підвищення.
3. Визначити середньорічну вартість основних виробничих засобів, коефіцієнти оновлення та вибуття, якщо відомо, що вартість основних виробничих засобів на початок року становила 27 млн. грн., у лютому буде введено основних засобів на 128 тис.грн., у травні виведено на 340 тис. грн., у другому кварталі введено на 290 тис. грн., а у жовтні виведено на 40 тис.грн.
4. Бригада робітників у складі трьох осіб, працюючи разом, виконала виробниче завдання і заробила всього 26800 грн. Перший робітник відпрацював при цьому 24 дні і мав КТУ (коефіцієнт трудової участі) 3,2; другий – 22 дні і мав КТУ 2,5; третій – 20 днів і мав КТУ 2,0. Розподілити бригадний заробіток пропорційно внеску кожного робітника у спільну роботу з урахуванням встановлених КТУ.

Варіант 4

1. Склад і структура основних фондів підприємств. Показники стану й ефективності використання основних виробничих фондів.
2. Система оподаткування підприємств, її функції та призначення.

3. Підприємством заплановано випустити продукції на 22,1 млн. грн. Вартість його основних фондів на початок року становила 5200 тис.грн. У жовтні заплановано введення основних засобів на суму 460 тис.грн., а 1 вересня ще на 530 тис грн. У травні основних фондів буде списано на суму 320 тис.грн. Визначити фондівіддачу та фондомісткість на підприємстві.

4. Визначити коефіцієнт оборотності оборотних засобів і тривалість одного обороту, якщо річна сума реалізованої продукції – 6,8 млн. грн., а середньоквартальний норматив оборотних засобів відповідно 420 тис. грн.; 450; 440 та 480 тис. грн.

Варіант 5

1. Класифікація витрат підприємства, основні напрями їх зменшення в умовах ринкової економіки.

2. Виробнича інфраструктура підприємства, її значення та напрями вдосконалення.

3. Визначити середньорічну вартість основних фондів підприємства в результаті їх руху протягом року, якщо їх вартість на початок звітнього року складала 300 тис. грн. З 1.04 планується введення нових фондів на суму 35 тис. грн., а з 1.10 інша група основних фондів вартістю 22 тис. грн. має бути виведена з експлуатації. Річна кількість виробленої продукції 850 тонн. Ціна 1 тонни 1000 грн. Середня чисельність працюючих за звітний рік становила 120 осіб. Визначити також фондоозброєність праці, фондівіддачу та фондомісткість основних фондів підприємства за вказаний період.

4. Визначити виробіток на одного працюючого у плановому році та очікуваний процент зростання продуктивності праці. Підприємство у звітному році випустило продукції на суму 12 млн.грн. При цьому виробіток на одного працюючого склав 4000 грн. Наступного року підприємство планує знизити чисельність працюючих на 50 осіб порівняно зі звітним роком.

Варіант 6

1. Сутність, склад і структура оборотних коштів підприємства.

2. Визначення потреби підприємств у кредитах.

3. У звітному році трудомісткість виробничої програми підприємства склала 2588000 нормо-годин. Передбачається, що наступного року у зв'язку з деякими ускладненнями виробництва продукції її загальна трудомісткість повинна збільшитися на 12 %. Очікується, що річний фонд робочого часу одного робітника, який складає у звітному році 2385 нормо-годин, за рахунок скорочення простоїв повинен збільшитися приблизно на 6%, а передбачуване виконання норм виробітку кожним робітником, що складало у звітному році в середньому 114%, – на 2%. Розрахувати необхідну чисельність основних робітників.

4. Визначте зміну рентабельності основних виробничих фондів і діяльності ТОВ «Квартал», якщо на початок року собівартість продукції становила 3422 тис. грн., вартість

реалізованої продукції – 4871 тис. грн., фондомісткість продукції на початок року – 0,75; на кінець року обсяг реалізованої продукції підвищився на 25 %, а витрати зросли на 15 %.

Варіант 7

1. Сутність фінансових ресурсів, їх характеристика та напрямки використання.
2. Механізм державного регулювання оплати праці в Україні.
3. Визначте коефіцієнт реальної вартості основних фондів і коефіцієнт фондоозброєності за такими даними: - вартість основних фондів підприємства на кінець звітної періоду становить 2006 тис. грн.; - сума зносу – 891 тис. грн.; - вартість майна – 2996 тис. грн.; - на підприємстві працює 235 осіб.
4. Структура собівартості за статтями калькуляції виходячи з розрахунку 1000 одиниць продукції має вигляд: - Сировина і матеріали – 4870 грн.; - Паливо та електроенергія – 2226 грн.; - Оплата праці основних робітників – 3300 грн.; - Нарахування на оплату праці – згідно діючого законодавства; - Загальновиробничі витрати – 350 грн.; - Загальногосподарські витрати – 20 % до оплати праці основних робітників. Розрахувати прибуток від продажу одиниці виробу. Норма прибутку становить 12 %.

Варіант 8

1. Особливості організації фінансів підприємств залежно від організаційно-правової форми господарювання.
2. Види діяльності підприємств та їх характеристика.
3. Визначити вплив на собівартість продукції збільшення її випуску на 12%, якщо передбачається зростання умовно-постійних витрат на 3%. Загальна сума умовно-постійних витрат становила 5 млн. грн., а собівартість товарної продукції – 35 млн. грн.
4. Планова трудомісткість виробничої програми – 8420 н-год., корисний фонд часу робітника – 2234 год., плановий середній процент виконання норм виробітку – 112%. Якою повинна бути планова чисельність робітників?

Варіант 9

1. Зміст, завдання та особливості організації фінансової роботи на підприємствах.
2. Прибуток як результат господарської діяльності підприємства, його економічний зміст та функції.
3. Визначити виробничу та повну собівартість продукції підприємства, якщо відомо, що витрати на одиницю виробу складають (грн.): - Основні матеріали – 52,2; - Зворотні відходи – 1,2; - Допоміжні матеріали – 7,6; - Покупні напівфабрикати – 12,0; - Паливо – 5,8; Енергія – 6,0; - Основна зарплата виробничих робітників – 35,0; - Додаткова зарплата виробничих робітників – 10%; - Вирахування із заробітної плати – 40%; - Витрати на утримання та експлуатацію устаткування – 14,3; - Загальновиробничі втрати – 75%; - Поза виробничі витрати – 5,9%.

4. Вартість виробничої програми підприємства становила 2840 тис.грн./рік. Продуктивність праці на початок планового періоду дорівнювала 8,2 тис.грн./людино-рік. За п'ять років чисельність промислово-виробничого персоналу зростає на 30%, а середньорічний приріст продуктивності праці становить 4%. Визначити обсяг випуску продукції на кінець періоду.

Варіант 10

1. Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств відповідно до виду діяльності.

2. Показники стану та ефективності використання оборотних коштів.

3. Обчислити такт конвеєра та кількість робочих місць під окремі технологічні операції, якщо його виробнича потужність 400 деталей за дві 8-годинні робочі зміни. Регламентовані технологічні простої під час робочої зміни складають 20 хвилин. Тривалість виконання окремих операцій така: першої – 18,4 хв., другої – 27,6 хв., третьої – 23 хв.

4. Визначити заробітну плату підсобника, денна тарифна ставка якого становить 106 грн. за зміну. Підсобник обслуговує двох основних робітників. Змінна норма виробітку першого робітника – 120, другого – 110 штук за зміну. Фактичний випуск за зміну на першому робочому місці становив 140 виробів, на другому – 125 виробів. Система оплати праці непряма відрядна.

Форми поточного та підсумкового контролю

У процесі вивчення дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль знань студентів.

Екзаменаційна оцінка виставляється відповідно до сумарного рейтингу студента.

Приблизне рекомендоване співвідношення між балами за роботу протягом семестру та безпосередньо за екзаменаційну роботу складає 65:35.

Поточний контроль знань, який здійснюється протягом семестру, базується на таких видах навчальних робіт:

а) робота на семінарах над теоретичними питаннями курсу: ґрунтовні відповіді, фіксовані виступи, доповнення;

б) розв'язок задач та виконання тестів;

в) написання контрольних робіт: міні контрольних (за поточною темою) та модульних контрольних робіт (підсумкових за рядом тем).

Рекомендована шкала балів за видами навчальних робіт в таблиці 4.

Таблиця 4

Шкала балів за видами навчальних робіт

№ ч/тт	Види навчальних робіт	Максимальна оцінка у балах за виконання	Примітка
--------	-----------------------	---	----------

1.	Відповіді на семінарах	0-5	За семінар, незалежно від кількості відповідей
2.	Доповнення	2,5	За семінар
3.	Розв'язок задач: -індивідуальний; - участь у колективному розв'язку	0-5 2,5	За практичне заняття незалежно від кількості задач; За заняття
4.	Тестування	0-5	За одне правильно виконане завдання
5.	Фіксований виступ (аналіз проблеми)	0-5	За один виступ
6.	Міні-контрольні (за поточною темою)	0-5	Загалом за контрольну
7.	Модульні контрольні роботи	0- 10	За одну роботу

Тестування та міні контрольні можуть здійснюватися за матеріалами, наведеними у розділі VI «Завдання для самостійної роботи студентів». Теми фіксованих виступів пропонуються до кожного заняття курсу у розділі V «Плани семінарських занять».

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестів і задач, оскільки такий варіант контролю знань оптимальний як з точки зору зручності перевірки робіт, так і з точки зору можливості використання комп'ютерних технологій проведення цих робіт. У разі потреби контрольні роботи можуть здійснюватися і у традиційній формі письмової відповіді на поставлені запитання. У такому випадку завданнями контрольних робіт можуть виступати питання підсумкового контролю, кількість яких буде обмежена тематичним спрямуванням відповідного модулю.

Протягом викладання дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль знань студентів за наступною схемою:

	<i>Тема</i>	<i>Форма контролю</i>
Змістовий модуль 1. Організація економіки підприємства		
1.	Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства	усне опитування, перевірка самостійної роботи
2.	Структура підприємства, планування та управління діяльністю	усне опитування, перевірка конспектів, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
3.	Діяльність підприємства у ринковому середовищі	усне опитування, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
4.	Продукція підприємства	усне опитування, міні контрольна-робота, перевірка самостійної роботи
5.	Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства	усне опитування, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
6.	Трудові ресурси підприємства	перевірка конспектів, перевірка самостійної роботи, модульна контрольна робота №1
Змістовий модуль 2. Організація фінансів підприємств		
7.	Структура фінансів підприємства.	усне опитування, перевірка самостійної

	Фінансові ресурси підприємства	роботи, вибіркоче тестування
8.	Майнові ресурси (активи) підприємства	перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
9.	Організація грошових розрахунків підприємств.	перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
10.	Формування і розподіл прибутку	усне опитування, перевірка самостійної роботи, модульна контрольна робота №2
11.	Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства	усне опитування, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
12.	Оподаткування підприємств	усне опитування, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
13.	Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства	усне опитування, перевірка самостійної роботи, вибіркоче тестування
14.	Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	усне опитування, перевірка самостійної роботи, модульна контрольна робота №2

Перелік питань до семестрового контролю

- 1.Класифікація підприємств (за сферами діяльності, за формами власності, за кількістю працюючих, за юридичним статусом та формами господарювання).
- 2.Об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та інші.
3. Господарські товариства (товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повні, командитні товариства, акціонерні товариства (приватні та публічні).
- 4.Порядок створення нового підприємства.
- 5.Стадії розвитку підприємницької фірми.
- 6.Виробнича структура підприємства.
- 7.Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління підприємством.
8. Принципи управління підприємством.
- 9.Переваги та недоліки економічних, організаційно-розпорядчих (адміністративних) та соціально-психологічних методів управління.
10. Організаційна структура управління підприємством.
11. Типи організаційних структур управління, їх переваги та недоліки.
12. Внутрішнє середовище функціонування підприємства.
13. Маркетингові дослідження ринкового середовища.
14. Складові маркетингового комплексу підприємства.
15. Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством.
16. Планування можливого обсягу реалізації.
17. Планування необхідного обсягу виробництва та рівня його забезпеченості виробничими потужностями.
18. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг).

19. Визначення та аналіз динаміки вартісних показників виробництва та реалізації продукції.

20. Аналіз показників виробничої програми підприємства.

21. Продуктивність праці.

22. Визначення заробітної плати за різними системами оплати праці.

23. Аналіз динаміки складу та структури персоналу підприємства.

24. Поділ персоналу підприємства за категоріями працівників.

25. Визначення облікової чисельності працівників.

26. Визначення планової чисельності працівників за нормою їх виробітку.

27. Визначення планової чисельності працівників на основі нормативної трудомісткості виробництва продукції.

28. Суть, функції та роль фінансів підприємств.

29. Грошові фонди і фінансові ресурси.

30. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств.

31. Принципи організації фінансів підприємств.

32. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи, завдання і функції управління фінансами підприємств.

33. Суть і значення грошових розрахунків підприємств.

34. Види та порядок відкриття банківських рахунків підприємств.

35. Види грошових розрахунків: готівкові та безготівкові.

36. Принципи безготівкових розрахунків.

37. Розрахунки платіжними дорученнями.

38. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями.

39. Розрахунки чеками.

40. Розрахунки акредитивами.

41. Вексельна форма розрахунків.

42. Характеристика та склад грошових надходжень підприємств.

43. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) як основне джерело грошових надходжень. Планування виручки.

44. Види цін на продукцію підприємств.

45. Структура ціни.

46. Цінова політика підприємства.

47. Витрати на виробництво та реалізацію продукції і їх планування.

48. Економічний зміст прибутку, його значення в організації господарської діяльності підприємств.

49. Методи розрахунку прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг).
50. Чистий прибуток, його розподіл і використання.
51. Методи обчислення рентабельності (доходності) виробництва і реалізації.
52. Податкова система України. Сутність системи оподаткування підприємств.
53. Оподаткування прибутку підприємств.
54. Податок на додану вартість, його вирахування і внесення у бюджет.
55. Акцизний збір, його вирахування і внесення у бюджет.
56. Мито, його вирахування і внесення у бюджет.
57. Збори і цільові відрахування підприємств.
58. Місцеві податки і збори.
59. Сутність, склад та структура оборотних коштів.
60. Способи визначення потреби в оборотних коштах.
61. Нормування оборотних коштів.
62. Джерела формування оборотних коштів.
63. Нормування оборотних коштів по виробничим запасам.
64. Нормування оборотних коштів по готовим виробам на складі.
65. Показники стану і використання оборотних коштів.
66. Визначення суми звільнених або додатково залучених оборотних коштів у результаті прискорення або уповільнення оборотності.
67. Визначення наявності власних та прирівняних до них оборотних коштів
68. Економічна характеристика складу і структури основних фондів.
69. Показники стану й ефективності використання основних виробничих фондів.
70. Знос й амортизація основних фондів.
71. Порядок нарахування амортизації основних засобів підприємств по методах, що використовуються у бухгалтерському обліку.
72. Амортизація основних засобів підприємств, що застосовується при оподаткуванні прибутку.
73. Сутність і склад капітальних вкладень.
74. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень.
75. Сутність та необхідність кредитування підприємств.
76. Класифікація кредитів, що надаються підприємствам.
77. Банківський кредит, умови і порядок його отримання.
78. Небанківське кредитування підприємств.
79. Значення та цілі оцінки фінансового стану підприємства.
80. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств.

81. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.
82. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
83. Оцінка ділової активності підприємства
84. Економічний зміст та порядок проведення фінансової санації підприємства.
85. Сутність фінансової санації підприємств та порядок її проведення.
86. Прийняття рішення про фінансове оздоровлення підприємств.
87. Планування та фінансування санації.
88. Порядок оголошення підприємства банкрутом та порядок задоволення претензій кредиторів.
89. Оцінка майнового стану підприємств.
90. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Викладання дисципліни передбачає використання новітніх освітніх технологій, спрямованих на підвищення зацікавленості студентів в вивченні курсу, оволодінні теоретичними та практичними знаннями з предмету. Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни будуть здійснюватися проблемні лекції (за участю студентів), презентації (лекцій/семінарів), кейси (оцінка теорії через практичні аспекти), робота в малих групах та семінари-дискусії, що використовують мультимедійне техніко-програмне забезпечення. Рекомендовані методи активації наведені нижче у таблиці 6.

Таблиця 6

Складові методів активізації процесу навчання

№ п/ п	Тема	Методи активізації процесу навчання		
		Лекції	Семінари (практичні)	Інше
Змістовий модуль 1. Організація економіки підприємства				
1.	Організаційно-правові аспекти діяльності підприємства		Семінар – дискусія	
2.	Структура підприємства, планування та управління діяльністю		Семінар – дискусія	
3.	Діяльність підприємства у ринковому середовищі	Участь студентів в проведенні лекції	Семінар – дискусія	
4.	Продукція підприємства		Семінар – дискусія	
5.	Виробнича програма та визначення виробничої потужності підприємства		Семінар – дискусія	

6.	Трудові ресурси підприємства		Семінар – дискусія	
<i>Змістовий модуль 2. Організація фінансів підприємств</i>				
7.	Структура фінансів підприємства. Фінансові ресурси підприємства		Семінар – дискусія	
8.	Майнові ресурси (активи) підприємства		Семінар – дискусія	
9.	Організація грошових розрахунків підприємств.		Семінар – дискусія	
10.	Формування і розподіл прибутку	Презентація	Семінар – дискусія	
11.	Інвестиційна та фінансова діяльність підприємства		Семінар – дискусія	
12.	Оподаткування підприємств		Семінар – дискусія	
13.	Оцінка фінансового-економічного стану господарської діяльності підприємства		Семінар – дискусія	Інтернет-звіти студентів щодо оцінки фінансово- економічного стану підприємства
14.	Фінансово-економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	Презентація	Семінар – дискусія	

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами, внесеними згідно із Законом України № 5060-VI від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/господарський%20кодекс>.
2. Податковий Кодекс. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Закон України „Про цінні папери і фондовий ринок” від 23.02.06 № 3480-IV[Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91 № 1561-XII [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Закон України “Про підприємництво”. від 26.02.1991 р. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Закон України “Про власність”. Від 7.02..1991 р. – [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Закон України “Про оплату праці” від 20.04.1995 № 108/95-ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
8. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств, Затверджено наказом Міністерства економіки України від 06.09.06 р. № 2903
9. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.98 № 22, Зареєстровано в МЮУ 31.03.1998 р. за № 214/2654

Основні

10. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] /Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко - Львів: Компакт-ЛВ, 2005. - 312 с.
11. Біла О.Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник / О. Г. Біла. - К. : Алерта, 2016. – 186 с.
12. Березін О. В., Березіна Л. М., Бутенко Н. В. Економіка підприємства: навч. посіб. - К.: Знання, 2009. - 390 с.
13. Березін О. В., Бутенко Н. В. Економіка підприємства: практикум: навч. посіб. - К.: Знання, 2009. - 254 с.
14. Бердар М. М.Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / М. М. Бердар. - К.: ЦУЛ, 2010. - 352 с.
15. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посібн./ Бойчик І.М. - 2-ге вид., доповн. і переробл. - К.: Атіка, 2007. - 528 с.

16. Верхоглядова Н.І., Ядранський Д.М., Іваннікова Н.А. Економіка підприємства: навч. посіб. - К.: Професіонал, 2008. - 384 с.
17. Власова Н.О., Круглова О. А., Безгінова Л. І. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / Н.О., Власова, О. А. Круглова, Л. І. Безгінова - К.: ЦНЛ, 2007. - 271с.
18. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: ЦНЛ, 2006. - 488 с.
19. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємства: [навч. посіб.] / В. М. Гриєєва, В.О. Коюда – Харків, ВД ІНЖЕК, 2007. – 431 с.
20. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: ЦНЛ, 2010. - 304 с.
21. Захарченко В.І., Меркулов М. М., Ширяєва Л. В. Економіка підприємства: практикум (збірник задач і виробничих ситуацій): Навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2012. - 144 с.
22. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч./ Іванілов О. С., - К.: ЦУЛ, 2009. - 728 с.
23. Іванюта П.В. Управління ресурсами і витратами: [навч. посіб.] /П.В.Іванюта, О.П.Лугівська.- 2-ге вид.- К.: ЦУЛ, 2011.- 320 с.
24. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Рижиков В.С., Панков В.А., Ровенська В.В., Підгора Є.О. - К.: Слово, 2004. - 272 с. –
25. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Єрмаков О.Є., Бондар Н.М., Калина А.В. та ін. - К.: Ун-т Україна, 2005. - 248 с.
26. Економіка підприємства: підручник/ [Петрович Й.М., Захарчин Г.М., Кіндрацька Г.І. та ін.]; за заг. ред. Й.М. Петровича. - 2-ге вид. виправл. - Л.: "Магнолія 2006", 2007. - 580 с.
27. Економіка підприємства: Підруч./ Ред. Покропивний С.Ф. - 3-тє вид., стереотип. - К.: КНЕУ, 2006. - 528 с.
28. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Бондар Н.М., Воротін В.Є., Гаєвський О.А. та ін.; Ред. Калина А.В. - К.: МАУП, 2006. - 352 с.
29. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Круш П.В., Подвігіна В.І., Сердюк Б.М. та ін. - К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. - 780 с.
30. Економіка підприємства: навч. посіб./ [Круш П.В., Подвігіна В.І., Сердюк Б.М. та ін.] - 2-ге вид., стереотип. - К.: Ельга-Н: КНТ, 2009. - 780 с.
31. Економіка підприємства: підруч./ [Горбонос Ф. В., Черевко Г. В. Павленчик Н. Ф. та ін.]. - К.: Знання, 2010. - 463 с.
32. Економіка та фінанси підприємства: методика розв'язання практичних задач: навч. посіб. / [Л.О.Лігоненко, І.В.Височин, О.В.Корольова-Казанська та ін.]. –К. КНТЕУ, 2010. -336 с.
33. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посіб./ За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2000. - 328 с.

34. Економіка підприємства. Практикум: навч посібник/ [Салига С.Я., Желябін В.О., Бойко О.В. та ін.]. - К.: Професіонал, 2007. - 752 с.
35. Економіка підприємства: ділові ігри, ситуації та імітаційні задачі: Навч.- метод. посіб./ Швиданенко Г. О., Репіна І. М., Іванов І. А. та ін. - К.: КНЕУ, 2006. - 120 с.
36. Економіка підприємства: збірник тестів і задач: навч. посіб./ [Шегда А. В., Харченко Т. Б., Сагайдак Ю. А. та ін.]. - К.: ЦНЛ, 2010. - 240 с.
37. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум: Навч. посіб. - К.: Кондор, 2012. - 600 с.
38. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: навч. посіб./ Ковальчук І.В. - К.: Знання, 2008. - 679 с.
39. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Л.: Магнолія 2006, 2016. - 208 с.
40. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика: навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Л.: Магнолія 2006, 2011. - 208 с.
41. Макаровська Т.П. Економіка підприємства: Навч. посіб./ Макаровська Т.П. - К.: МАУП, 2008. - 384 с.
42. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посіб./ 2-ге вид., стереотип. - К.: Знання, 2006. - 580 с.
43. Мацибора В. І., Збарський В. К., Мацибора Т. В. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Каравела, 2008. - 312 с.
44. Непочатенко О.О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: [підручник] /О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. - К.: ЦУЛ, 2013. - 504 с.
45. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 406 с. – (Вища освіта в Україні).
46. Семернікова І.О., Мешкова-Кравченко Н.В. Економіка підприємства: Навч. посіб.: (Курс лекцій).- Херсон: ОЛДІ-плюс, 2006. - 312 с.
47. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Управління фінансовою санацією підприємства: [підруч.] / Н. М. Тюріна, Н. Карвацка - Л.: Новий Світ-2000, 2013. - 396 с.
48. Фінансове планування і управління на підприємствах: [навч. посіб.] / Г. А. Семенов, В. З. Бугай, А. Г. Семенов та ін. - К.: ЦНЛ, 2007. - 432 с.
49. Фінанси підприємств [навч. посіб.] / Ред. А.М. Поддєрьогін. - 7-вид., без змін. - К.: КНЕУ, 2008. - 552 с.
50. Фінансова санація та банкрутство підприємств: [навч. посіб.] / А. М., Штангрет, В. В. Шляхетко, О. Б. Волович та ін.. - К.: Знання, 2012. - 374 с.

51. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств. Практикум: [навч. посіб.] /Ярошевич Н. Б. Л.: Львівська політехніка, 2009. - 305 с.

Додаткові

52. Афанасьєв М. В., Гончаров А. Б. Економіка підприємства: навч.- метод. посіб. - Х.: ИНЖЕК, 2003. - 410 с.

53. Бардиш Г. О. Проектне фінансування: Підруч. - 3-тє вид. перероб. та доп. - К.: Хай-Тек-Прес, 2008. - 464с.

54. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: [навч. посіб.] /О.Г. Біла. - Львів: Компакт-ЛВ, 2005. - 312 с.

55. Булеев И.П., Богачев С.В., Мельникова М.В. Промышленные корпорации: особенности развития и принятия решений: Монография. Донецк, 2003

56. Буряковский В.В., Кармазин В.Я., Каламбет С.В. Финансы предприятий: Учебное пособие/ под ред. В.В. Буряковского. - Днепропетровск: Пороги, 1998. - 246 с.

57. Вовчак О.Д. Інвестування: навч. посіб./ [Вовчак О.Д.]. - Львів: "Новий Світ-2000", 2011. - 544 с.

58. Данілов О.Д.,Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: навчальний посібник. - К.: Видавничий дім "Ком'ютерпрес", 2008. - 364 с.

59. Економіка підприємства: Навч. посібн./ Авт. А.В. Шегда, Т.М. Литвиненко, М.П. Нахаба та ін.; За ред. А.В. Шегди. - К.: Знання-Прес, 2001. - 335 с.

60. Економіка підприємства/ Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний, С.М. Клименко та ін. - К.: КНЕУ, 2000. - 248 с.

61. Економіка підприємства: навч. посіб./ [Ареф'єва О. В., Сахаєв В. Г., Ареф'єв О. В. та ін.]. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. - 237 с.

62. Крайняя Е.Ф. Финансы предприятий: Конспект лекций. - Х.: ХГЭУ, 2001. - 70 с.

63. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Маркітан О.С. Бізнес-планування фірми: [навч. посіб.] / В.Р. Кучеренко, В.А. Карпов, О.С. Маркітан - К.: Знання, 2006. – 423 с.

64. Куриленко Т.П. Проектне фінансування: Підручник. - К.: Кондор, 2006.

65. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підруч./ [Майорова Т. В.]. - К.: ЦУЛ, 2009. - 472 с.

66. Примак Т. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - 4-е вид., перероб. і доп. - К.: Вікар, 2006. - 219 с.

67. Пособие ЕРНСТ энд ЯНГ по составлению бизнес-плана/ Пер. с англ.,2-е изд. - М.: “Джон Уайли энд Санз”, 1995. -224 с.

68. Слав'юк Р.А.Фінанси підприємств:Навч. посіб.-К.:ЦУЛ,2002 .-460 с.

69. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
70. Уолш К. Ключові фінансові показники: аналіз та управління розвитком підприємства /Пер. с англ. Лазебний Л.Л.-К.: Наукова думка,2001.-367 с.
71. Финансы предприятий: Учебн./ Н.В. Колчина Н.В., Г.Б. Поляк, Л.П. Павлова; Под ред. Н.В. Колчиной. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Юнити-Дана, 2001. - 447 с.
72. Финансы предприятий: Учеб. пособие/ Ред. Заяц Н. Е., Василевская Т. И. - 2-е изд. - Мн.: Вища шк., 2005. - 528 с.
73. Филимоненков А.С. Финансы предприятий: Учеб. пособие. - К.: Эльга-Н; Ника-Центр, 2002. - 280 с.
74. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий. - М.: Инфра-М, 1999. - 343 с.
75. Економіка підприємства: Підручник/ Ред. Шегда А. - К.: Знання, 2006. - 614 с.
76. Шклярук С. Г. Проектне фінансування: навч. посіб./ Шклярук С. Г. - К.: ДП " Вид. дім. "Персонал", 2009. - 472 с.